

BOT
Statistics
Symposium

ฐานข้อมูลภาคเศรษฐกิจจริง :
ทิศทางและการพัฒนา

Real sector database :
Direction and development

อโนทัย พุทธาริ
อังสุปาลี วัชรเกียรติ
อรณิชา ตัตตะวะศาสตร์

18 สิงหาคม 2553 ณ โรงแรม SHERATON GRANDE SUKHUMVIT

ข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความนี้เป็นความเห็นของผู้เขียน ซึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเห็นของธนาคารแห่งประเทศไทย

บทคัดย่อ

ในการวิเคราะห์ภาพเศรษฐกิจและการกำหนดนโยบายให้ถูกทิศทางและมีประสิทธิผลนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยสถิติและเครื่องชี้ที่รวดเร็ว ทันเหตุการณ์ สะท้อนกิจกรรมทางเศรษฐกิจและผลกระทบในหลายมิติและมุมมอง กอปรกับกระแสโลกาภิวัตน์ นวัตกรรมทางการเงิน และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วยิ่งทำให้หน่วยงานผู้จัดทำสถิติต้องหมั่นประเมินความสมบูรณ์และความเพียงพอของข้อมูล-สถิติ-เครื่องชี้ที่ผลิตขึ้นอยู่เสมอ เพื่อให้มั่นใจว่าสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ข้อมูลได้อย่างดี

บทความนี้ นำเสนอผลการประเมินความสมบูรณ์และเพียงพอของข้อมูล-สถิติ-เครื่องชี้ภาคเศรษฐกิจจริง (ไม่รวมข้อมูลด้านการเงิน) ที่หน่วยงานต่างๆ ได้จัดทำขึ้น จากมุมมองของรพท. ในฐานะผู้ใช้ข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ภาพเศรษฐกิจและดำเนินนโยบายการเงิน ร่วมกับผลสำรวจความเห็นจากผู้ใช้ข้อมูลจากหลากหลายหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งเปรียบเทียบกับประสบการณ์การจัดทำข้อมูลภาคเศรษฐกิจจริงของต่างประเทศด้วย สรุปรวมเป็นประเด็นที่ควรปรับปรุงและสถิติ-เครื่องชี้ด้านต่างๆ ที่ควรจัดทำเพิ่มเติม นอกจากนี้ ยังได้เสนอแนะแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลภาคเศรษฐกิจจริงภายใต้ระบบการจัดเก็บข้อมูลแบบ Decentralized Statistical System ของประเทศไทย รวมถึงการปรับปรุงกรอบการจัดทำสถิติให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้ ปัจจัยสำคัญสู่ความสำเร็จในการพัฒนา คือความร่วมมืออันดีจากภาคเอกชนในการให้ข้อมูล รวมไปถึงการประสานงานที่ดีระหว่างหน่วยงานผู้จัดทำในการใช้ประโยชน์ข้อมูลร่วมกันเพื่อลดความซ้ำซ้อนของงานและลดภาระแก่ผู้ให้ข้อมูล สิ่งเหล่านี้จะก่อให้เกิดการพัฒนาฐานข้อมูลที่มีคุณภาพที่ทั้งภาครัฐและเอกชนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน และฐานข้อมูลที่เอื้อให้เกิดการวิเคราะห์ภาพเศรษฐกิจและกำหนดนโยบายได้ถูกทิศทาง อันจะส่งผลดีย้อนกลับมาสู่สังคมโดยรวมอีกทอดหนึ่ง

ฐานข้อมูลภาคเศรษฐกิจจริง : ทิศทางการพัฒนาและเสริมสร้างเครื่องชี้ทางเศรษฐกิจ

อโนทัย พุทธรักษ์

อังสุปาลี วัชรเกียรติ

อรณิชา ตัดตะวะศาสตร์

1. บทนำ

ข้อมูลมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการตัดสินใจ วางแผน และกำหนดนโยบายของในทุกสาขาอาชีพไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชน โดยองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งชาติ หรือ ยูเนสโก (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization: UNESCO) ได้กำหนดให้ทรัพยากรสารสนเทศ¹ (Information) เป็น 1 ใน 3 ของทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของโลก² ข้อมูลทางเศรษฐกิจนับเป็นข้อมูลแขนงหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการดำเนินนโยบายมหภาคเพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการเงิน รวมทั้งมีความสำคัญต่อการกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาประเทศ ดังจะเห็นได้จากการที่ประเทศไทยต้องเผชิญกับวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 ส่วนหนึ่งก็มีสาเหตุมาจากการขาดแคลนข้อมูลที่ถูกต้องและเพียงพอต่อการตัดสินใจ อาทิ ข้อมูลนี้ต่างประเทศ และเงินทุนเคลื่อนย้าย ดังนั้นการพัฒนาระบบฐานข้อมูลให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ต่อการอธิบายพฤติกรรมของหน่วยเศรษฐกิจและระบบเศรษฐกิจ

นอกจากนี้ หากการวิจัยและพัฒนาถือเป็นดัชนีชี้วัดถึงขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การพัฒนาข้อมูลก็นับเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ช่วยเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน ทั้งนี้ จากผลการสำรวจของ International Institute for Management and Development (IMD) ปี 2553 พบว่า อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ 26 จากทั้งหมด 58 ประเทศ โดยอันดับด้านการวิจัยและพัฒนาลดลงจากลำดับที่ 38 ในปี 2551 มาเป็นลำดับที่ 44 ในปี 2552 ซึ่งจากงานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ เรื่อง ความต้องการใช้ข้อมูลการวิจัยของภาคธุรกิจและภาคการศึกษาเอกชน เมื่อปี 2551³ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งอยู่ในภาคธุรกิจและสถาบันการศึกษากว่าร้อยละ 30 เห็นว่าการขาดแคลนข้อมูลเป็นสาเหตุที่ทำให้ไม่ทำงานวิจัย ด้วยเหตุนี้ ในฐานะที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นทั้งผู้จัดเก็บและประมวลผลข้อมูลสถิติเศรษฐกิจและการเงิน รวมทั้งเป็นผู้ดำเนินนโยบายมหภาคที่ต้องตัดสินใจอยู่บนพื้นฐานของข้อมูล จึงเห็นว่าการจัดทำข้อมูลให้ได้มาตรฐานและมีความครอบคลุมเพียงพอต่อความต้องการใช้งานเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินนโยบายมหภาคของทางการ

¹ สารสนเทศ หมายถึง ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร ข้อเท็จจริง และความคิดต่างๆ ที่ได้จากการสื่อสาร บันทึก จัดพิมพ์ และ/หรือเผยแพร่ในรูปแบบต่างๆ

² วิลม คำชู (2540) พฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักเศรษฐศาสตร์ ธนาคารแห่งประเทศไทย, "วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น."

³ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2551) "ความต้องการใช้ข้อมูลการวิจัยของภาคธุรกิจและภาคการศึกษาเอกชน".

2. การประเมินคุณภาพและช่องว่างของข้อมูลเศรษฐกิจ (Data Quality and Data Gap Assessment)

ในยุคโลกาภิวัตน์ที่เศรษฐกิจได้เชื่อมต่อกันอย่างไร้พรมแดน การทำธุรกรรมที่มีความซับซ้อนยิ่งขึ้น อาทิ การซื้อขายสินค้าที่ในอดีตจะจำกัดอยู่ในร้านค้าที่มีสถานที่ตั้งชัดเจน และใช้เงินสดเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน ปัจจุบันได้พัฒนาไปเป็นการซื้อขายออนไลน์ และใช้บัตรเครดิตเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน รวมทั้ง การปรับมาตรฐานการจัดทำข้อมูลที่พัฒนาโดยองค์กรระหว่างประเทศ อาทิ ระบบบัญชีประชาชาติ (System of National Accounts: SNA), สถิติการค้าระหว่างประเทศ (International Merchandise Trade Statistics : IMTS), การค้าระหว่างประเทศในภาคบริการ (International Trade in Services : ITS), การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment : FDI) เป็นต้น ล้วนแล้วแต่ส่งผลให้เกิดความต้องการข้อมูลทั้งในเชิงกว้างและลึกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น การประเมินคุณภาพโดยเฉพาะด้านความเพียงพอของข้อมูลอย่างต่อเนื่องจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยให้หน่วยงานผู้จัดทำข้อมูลได้รับทราบถึงจุดอ่อนและจุดแข็งของข้อมูลต่างๆ เพื่อให้สามารถพัฒนาและปรับปรุงให้ข้อมูลมีความถูกต้องแม่นยำมากขึ้น

2.1 กรอบการประเมินคุณภาพข้อมูล

หลังวิกฤติทางการเงินในปี 2540 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ดำเนินการปรับโครงสร้างองค์กรครั้งใหญ่โดยเฉพาะในด้านการจัดการบริหารข้อมูล โดยได้จัดตั้งสายฐานข้อมูลขึ้นเพื่อเป็นศูนย์กลางในการรวบรวมงานจัดทำข้อมูลที่กระจายอยู่ตามสายงานต่างๆ มาไว้ที่หน่วยงานเดียว เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารงาน⁴ ซึ่งคุณภาพของข้อมูลถือเป็นพันธกิจที่สายฐานข้อมูลได้ให้ความสำคัญอย่างมาก วัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งสายฐานข้อมูล มี 3 ประการ ได้แก่ (1) เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการจัดทำและเรียกใช้ข้อมูล (2) เพื่อเผยแพร่ข้อมูลที่มีคุณภาพสูงสำหรับใช้เพื่อการตัดสินใจให้แก่ผู้ใช้ทั้งภายนอกและภายใน และ (3) เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นในหมู่ประชาชน โดยการให้บริการข้อมูลอย่างมีอาชีพ ให้เกียรติผู้ใช้และผู้ให้ข้อมูล และยึดมั่นในหลักการ

คุณภาพข้อมูลเป็นแนวคิดที่ประกอบด้วยหลายมิติ ซึ่งแต่ละหน่วยงานมีมิติที่ต้องการประเมินที่แตกต่างกัน⁵ แต่ก็เห็นตรงกันว่า คุณภาพข้อมูล คือ สิ่งใดๆ ก็ตามที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ ซึ่งในการประเมินคุณภาพข้อมูลในงานศึกษานี้ยึดตามหลักเกณฑ์มาตรฐานสากล⁶ ซึ่งสะท้อนความต้องการในการใช้งานของผู้ใช้ข้อมูล ซึ่งประกอบด้วย 6 หมวดที่สำคัญ คือ

⁴ ศิริพร มุกสกุลรัตน์ (2546) คุณภาพข้อมูลในมุมมองผู้ผลิต, "ส่วนประมวลผลสถิติ สายฐานข้อมูล ธนาคารแห่งประเทศไทย.

⁵ Burns, Eugene M., MacDonald, Purificacion O., and Champaneri, Amrat. (2002) "Data Quality Assessment Methodology: A Framework", Proceedings of the Survey Research Methods Section, American Statistical Association.

⁶ หลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพข้อมูล ของสำนักงานสถิติแห่งชาติแคนาดา และออสเตรเลีย

1. ความตรงกับความต้องการของผู้ใช้ (Relevance) เป็นคุณสมบัติที่มีความสำคัญ เนื่องจากเป็นการพิจารณาว่าข้อมูลสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้มากน้อยเพียงใด ทั้งในแง่ของ

(1) ขอบข่ายและค้ำรวม (Scope and Coverage) ว่าครอบคลุมและไม่ครอบคลุมประชากรกลุ่มใด

(2) การจัดหมวดหมู่ (Classification and Sectorization) ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการครบถ้วนหรือไม่ และจะก่อให้เกิดความเอนเอียงจากการไม่ครอบคลุมตัวอย่างในบางกลุ่มหรือบางพื้นที่หรือไม่

(3) ระยะเวลาอ้างอิง (Reference Period) ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

(4) รูปแบบของข้อมูลที่จัดทำ อาทิ ข้อมูลที่ไม่ปรับฤดูกาล ข้อมูลที่ปรับฤดูกาล หรือดัชนี ทั้งนี้ จะต้องมีการพัฒนาปรับปรุงข้อมูลให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอด้วย โดยการรับฟังความเห็นจากผู้ใช้และผู้ที่เกี่ยวข้องจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาข้อมูล เพราะทำให้ทราบความพึงพอใจของผู้ใช้ต่อข้อมูลที่มีอยู่ และทราบความแตกต่างระหว่างข้อมูลที่มีอยู่กับข้อมูลที่ผู้ใช้งานต้องการในอนาคต

อย่างไรก็ตาม ในการพัฒนาข้อมูลให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้นั้น สิ่งผู้จัดทำข้อมูลจะต้องคำนึงถึงอย่างยิ่ง คือ ข้อมูลสถิติลักษณะหนึ่งอาจตรงตามความต้องการสำหรับผู้ใช้บางกลุ่มเท่านั้น แต่กลับมีความสำคัญหรือเป็นประโยชน์น้อยกว่าผู้ใช้กลุ่มอื่น นอกจากนี้ ข้อจำกัดด้านงบประมาณก็เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องพิจารณาจัดสรรให้คุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ ใช้งบประมาณในการพัฒนาข้อมูลที่มีความจำเป็นจริง ๆ เท่านั้น

2. ความถี่ในการจัดทำข้อมูลและความรวดเร็วในการเผยแพร่ข้อมูล (Periodicity and Timeliness) ความรวดเร็วในการเผยแพร่ข้อมูล คือ ความแตกต่างระหว่างระยะเวลาที่จัดเก็บข้อมูล กับระยะเวลาที่เผยแพร่ข้อมูล เช่น ข้อมูลที่มีระยะเวลาอ้างอิงปี 2549 แต่เผยแพร่ในช่วงกลางปี 2552 ถือว่าเป็นข้อมูลที่มีความล่าช้า 2 ปี ส่วนความถี่ของข้อมูล (ได้แก่ รายวัน รายเดือน รายไตรมาส และรายปี) มีความสัมพันธ์กับความล่าช้าของข้อมูล ซึ่งโดยทั่วไปข้อมูลที่มีการจัดเก็บเป็นรายปีก็มักจะมี ความล่าช้าในการเผยแพร่ค่อนข้างมาก ดังนั้น ข้อมูลประเภทนี้จึงมักมีการเผยแพร่เบื้องต้นก่อนเพื่อให้ทันเวลา แล้วจึงปรับแก้ไขให้สมบูรณ์ในภายหลัง

3. ความถูกต้องของข้อมูล (Accuracy) สะท้อนถึงความครบถ้วนของข้อมูล ความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล และเทคนิควิธีการจัดทำ รวมถึงการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลดิบที่นำมาสร้างเป็นสถิติ-เครื่องชี้ สำหรับกรณีที่แหล่งข้อมูลมาจากการสำมะโนหรือการสำรวจ ข้อมูลที่มีครบถ้วนสมบูรณ์มักต้องมีค่าใช้จ่ายสูงมากในการจัดเก็บ ดังนั้น จึงต้องอาศัยวิธีการทางสถิติเข้ามาช่วยในการกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ไม่ว่าจะเป็นความคลาดเคลื่อนของค้ำรวม (Coverage Error) ความคลาดเคลื่อนจากกลุ่มตัวอย่าง (Sample Error) ความคลาดเคลื่อนจากการไม่ให้ข้อมูล (Non-response Error) ความคลาดเคลื่อนจากการให้ข้อมูล (Response Error) เป็นต้น

4. ความสามารถในการเข้าถึงข้อมูล (Accessibility) ครอบคลุมการเปิดเผยข้อมูลผ่านสื่อต่างๆ ที่เพียงพอและอยู่ในรูปแบบที่ตรงต่อความต้องการของผู้ใช้ รวมทั้งอยู่ในรูปแบบการนำเสนอที่เข้าใจง่ายรวมทั้งมีการให้ความช่วยเหลือผู้ใช้ข้อมูล การเข้าถึงเป็นปัจจัยสำคัญของข้อมูลที่มีคุณภาพ เนื่องจากเกี่ยวข้องกับการเข้าถึงข้อมูลของผู้ใช้ โดยผู้ใช้งานควรเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวกรวดเร็วและด้วยต้นทุนที่ต่ำ เพื่อให้ข้อมูลที่จัดทำขึ้นถูกนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างสูงสุด

5. การตีความหมาย (Interpretability) เป็นการให้คำอธิบายข้อมูลหรือ Metadata (โดยทั่วไป คำอธิบายข้อมูลครอบคลุมเรื่องแนวคิดสำคัญที่ใช้ในการจัดทำสถิติ ข้อจำกัดเฉพาะเจาะจงของนิยาม ตัวแปรและการจัดหมวดหมู่ที่ใช้ รายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการจัดเก็บและประมาณการสถิติ ค่าคลาดเคลื่อน ฯลฯ) เพื่อช่วยให้ผู้ใช้เข้าใจและสามารถตีความและใช้ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. ความต่อเนื่อง (Coherence) เป็นความต่อเนื่องในเชิงของการจัดเก็บ จัดทำ และเผยแพร่ รวมทั้งความสามารถในการนำไปเปรียบเทียบกับข้อมูลเดียวกันในอดีต และข้อมูลอื่นในช่วงเวลาเดียวกันได้อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของคุณภาพของข้อมูล โดยความต่อเนื่องนี้จะเกิดจากการใช้แนวคิด การจัดทำหมวดหมู่ ประชากรและวิธีการจัดทำที่เป็นมาตรฐาน ทั้งนี้ แนวทางพิจารณาความต่อเนื่องสามารถทำได้โดยพิจารณาถึง ระยะเวลาที่สามารถจัดทำข้อมูลได้ ปัจจัยที่อาจเปลี่ยนแปลงการจัดทำและจัดเก็บข้อมูล ความสามารถในการเปรียบเทียบข้อมูลย้อนหลัง และเปรียบเทียบกับข้อมูลอื่น

นอกเหนือจาก 6 มิติที่ได้กล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีมิติด้านสิ่งแวดล้อมเชิงสถาบัน (Institutional Environment) ที่กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF) ได้กำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งของกรอบการประเมินคุณภาพข้อมูล (Data Quality Assessment Framework: DQAF) โดยมิติด้านนี้เป็นการพิจารณาปัจจัยทางสถาบันที่อาจมีผลต่อความน่าเชื่อถือและความโปร่งใสของผู้จัดทำและเผยแพร่ข้อมูล อาทิ ความเป็นกลางและความเป็นอิสระของหน่วยงานที่จัดทำข้อมูล เป็นต้น แต่เนื่องจากงานศึกษานี้มุ่งประเมินข้อมูลจำแนกตามกลุ่มข้อมูล ซึ่งมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน คณะผู้จัดทำจึงไม่ได้บรรจุมิติด้านนี้ในแบบสอบถาม

2.2 การสำรวจประเมินคุณภาพของข้อมูล

งานศึกษานี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้จัดแบบสอบถามซึ่งครอบคลุม 6 มิติข้างต้น โดยไม่รวมมิติด้านสิ่งแวดล้อมเชิงสถาบัน ทั้งนี้ ในแบบสอบถามได้แบ่งคำถามออกเป็น 8 ข้อ (รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก) ดังนี้

1. แนวคิด/นิยาม/คัมรวมเป็นไปตามมาตรฐานสากล
2. การจำแนกหมวดหมู่เป็นไปตามมาตรฐานสากล สอดคล้องกับความต้องการใช้งาน
3. วิธีการจัดทำข้อมูลเป็นไปตามหลักสถิติ เชื่อถือได้
4. ความถี่และความล่าช้าของข้อมูลอยู่ในระดับที่รับได้
5. การปรับแก้ไขข้อมูลเป็นไปตามกำหนดการที่ชัดเจนและโปร่งใส
6. มีคำอธิบายข้อมูลและวิธีการจัดทำที่ชัดเจน
7. มีการเผยแพร่ข้อมูลเพียงพอ และอยู่ในรูปแบบที่ใช้งานได้สะดวก
8. มีข้อมูล/สถิติ/เครื่องชี้ มากพอกับความต้องการใช้งาน

นอกจากนี้ ได้มีการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลรวมทั้งสิ้น 9 กลุ่ม ได้แก่

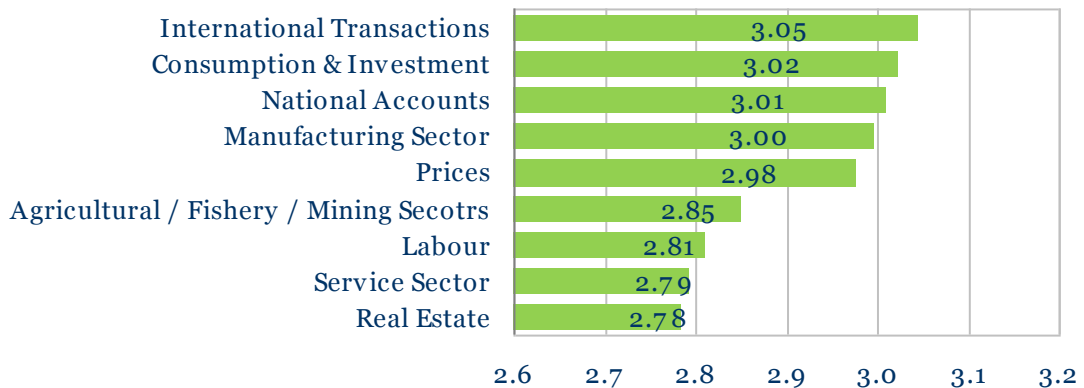
(1) บัญชีรายได้ประชาชาติ	(2) การบริโภคและการลงทุน
(3) ชุกรกรรมระหว่างประเทศ	(4) ภาคเกษตร / ประมง / เหมืองแร่
(5) ภาคอุตสาหกรรม	(6) ภาคบริการ
(7) ภาคอสังหาริมทรัพย์	(8) แรงงาน
(9) ราคา	

ทั้งนี้ ได้แบ่งคำตอบออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ 1 = ควรปรับปรุง 2 = พอใช้ 3 = ดี และ 4 = ดีมาก โดยช่วงที่ทำการสำรวจ คือ เดือนมิถุนายน – เดือนกรกฎาคม ปี 2553 ครอบคลุมกลุ่มผู้ตอบ 5 กลุ่ม ได้แก่ (1) หน่วยงานภาครัฐ (2) สถาบันการเงินและภาคธุรกิจ (3) องค์กรระหว่างประเทศ (4) สถาบันการศึกษา และ (5) อื่นๆ เช่น ผู้สื่อข่าวด้านเศรษฐกิจและประชาชนทั่วไป ซึ่งมีผู้ตอบแบบสอบถามรวมทั้งสิ้น 56 ราย

ผลการสำรวจจากผู้ตอบแบบสอบถาม สรุปได้ว่า

1. หากจำแนกตามกลุ่มข้อมูล พบว่ากลุ่มข้อมูลที่ได้รับคะแนนโดยเฉลี่ยต่ำกว่ากลุ่มอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมี 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) ภาคเกษตร / ประมง / เหมืองแร่ 2) แรงงาน 3) ภาคบริการ และ 4) ภาคอสังหาริมทรัพย์ (รูปที่ 1)

รูปที่ 1 คะแนนเฉลี่ยจำแนกตามกลุ่มข้อมูล

ที่มา: ผลการสำรวจเรื่อง “การประเมินมาตรฐานการจัดทำข้อมูลที่มีใช้ด้านการเงินของประเทศไทย”

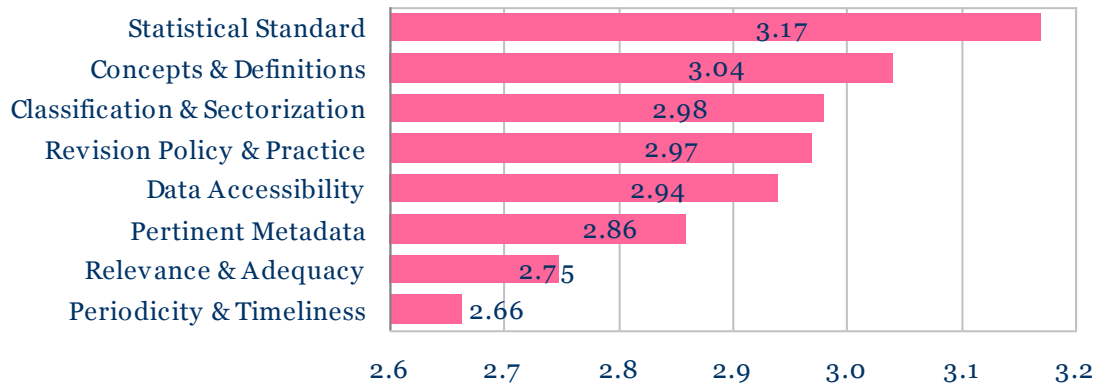
จากข้อมูล 4 กลุ่มดังกล่าว ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าควรมีการจัดทำเพิ่มเติม ได้แก่ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับภาคอสังหาริมทรัพย์ทั้งในส่วนของอุปสงค์ อุปทาน และราคาที่อยู่อาศัย ภาคบริการ อาทิ การค้าส่ง / การค้าปลีก การคมนาคมขนส่ง รวมทั้ง ข้อมูลอัตราการเข้าพักแยกรายจังหวัด ข้อมูลด้านแรงงาน เช่น รายได้จากการทำงาน จำแนกตามอาชีพ ชั่วโมงการทำงาน

2. มิติที่ได้รับการประเมินว่าอยู่ในระดับดี ได้แก่ (1) แนวคิดคุ่มรวมเป็นไปตามมาตรฐานสากล / นิยาม (2) การจำแนกหมวดหมู่เป็นไปตามมาตรฐานสากลและสอดคล้องกับความต้องการ (3) วิธีการจัดทำข้อมูลเป็นไปตาม

หลักสถิติ เชื่อถือได้ (4) การปรับแก้ไขข้อมูลเป็นไปตามกำหนดการที่ชัดเจน และ (5) มีคำอธิบายข้อมูลและวิธีการจัดทำที่ชัดเจน ซึ่งสะท้อนว่าข้อมูลใดๆ ก็ตามที่ได้มีการจัดทำขึ้น ล้วนแต่ได้ปฏิบัติตามมาตรฐานสากลและหลักวิชาการ

3. มิติที่ได้รับคะแนนการประเมินต่ำที่สุดอย่างมีนัยทางสถิติ คือ ความถี่และความรวดเร็วในการเผยแพร่ข้อมูล (รูปที่ 2) ซึ่งเป็นเรื่องที่หน่วยงานผู้จัดทำข้อมูลทั้งหลายต่างก็ให้ความสำคัญค่อนข้างมาก เนื่องจากข้อมูลที่มีความล่าช้าอาจจะกลายเป็นข้อมูลที่ไม่มีความเกี่ยวข้องและจะกลายเป็นข้อมูลที่ไม่ต้องการในที่สุด แต่หากพิจารณาถึงมาตรฐานการเผยแพร่ข้อมูลระดับสูง หรือ Special Data Dissemination Standard (SDDS)⁷ จะเห็นได้ว่าข้อมูลของไทย⁸ ได้มาตรฐาน SDDS ในมิติของความถี่ของข้อมูลทำการเผยแพร่ (ตารางที่ 1) ขณะที่ประเทศพัฒนาแล้วอย่างออสเตรเลียกลับมีความถี่ในการเผยแพร่ข้อมูลดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (Industrial Production) ดัชนีราคาผู้บริโภค และดัชนีราคาผู้ผลิต ที่มีความถี่เป็นรายไตรมาสซึ่งน้อยกว่ามาตรฐานที่ SDDS กำหนด

รูปที่ 2 คะแนนเฉลี่ยจำแนกตามมิติที่ได้รับการประเมิน

ที่มา: ผลการสำรวจเรื่อง “การประเมินมาตรฐานการจัดทำข้อมูลที่มีใช้ด้านการเงินของประเทศไทย”

หากพิจารณาในมิติด้านความรวดเร็วในการเผยแพร่ข้อมูลจะเห็นว่าไม่มีข้อมูลส่วนใดของไทยที่มีการเผยแพร่ล่าช้ากว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ตารางที่ 2) เช่น ข้อมูลบัญชีรายได้ประชาชาติสามารถเผยแพร่ได้ภายใน 2 เดือน ทั้งที่ตามมาตรฐานกำหนดให้เผยแพร่ภายใน 1 ไตรมาสถัดไป หรือกรณีของดัชนีราคาผู้บริโภคและผู้ผลิตที่สามารถเผยแพร่ได้ภายใน 1 สัปดาห์ ทั้งที่ตามมาตรฐานกำหนดให้เผยแพร่ภายใน 1 เดือน เป็นต้น

⁷ ประเทศไทยได้รับหลักการมาตรฐานการเผยแพร่ข้อมูลระดับสูง หรือ Special Data Dissemination Standard (SDDS) เมื่อวันที่ 9 เดือนสิงหาคม 2539 และสามารถปฏิบัติตามมาตรฐานเมื่อวันที่ 16 เดือนพฤษภาคม 2543

⁸ ประเทศไทย สามารถปฏิบัติตามมาตรฐาน SDDS ทั้งในส่วนของภาคเศรษฐกิจจริง (Real Sector) ภาคการคลัง (Fiscal Sector) ภาคการเงิน (Financial Sector) ภาคต่างประเทศ (External Sector) รวมทั้ง ข้อมูลประชากร (Socio-demographic) แต่ในบทความนี้นำเสนอเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับฐานข้อมูลภาคเศรษฐกิจจริงเท่านั้น

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความถี่ของการเผยแพร่ข้อมูลตามมาตรฐานการเผยแพร่ข้อมูลระดับสูง (SDDS)

Data Category	Periodicity											
	SDDS	THA	USA	GBR	AUS	CAN	JPN	SGP	MYS	KOR	IDN	PHL
Real Sector (Specifications)												
National accounts	Q	Q	Q	Q	Q	Q	Q	Q	Q	Q	Q	Q
Production index	M	M	M	M	Q	M	M	M	M	M	M	M
Labor market: Employment	Q	Q	M	Q	M	M	M	Q	Q	M	SA	Q
Labor market: Unemployment	Q	Q	M	M	M	M	M	Q	Q	M	SA	Q
Labor market: Wages/Earnings	Q	Q	M	M	Q	M	M	Q	M	Q	Q	2A
Price index: Consumer prices	M	M	M	M	Q	M	M	M	M	M	M	M
Price index: Producer prices	M	M	M	M	Q	M	M	M	M	M	M	M
External Sector (Specifications)												
Balance of payments	Q	Q	Q	Q	Q	Q	M	Q	Q	M	Q	Q
Official reserve assets	M(W)	W	W	M	M	W	M	M	F	M	M	M
Reserves template	M	M	W	M	M	M	M	M	M	M	M	M
Merchandise trade	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M
International investment position	A(Q)	A	A	Q	Q	Q	Q	A	A	Q	A	A
External debt	Q	Q	Q	Q	Q	Q	Q	Q	Q	Q	Q	Q
Exchange rates	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D

Periodicity and timeliness: (D) daily; (W) weekly or with a lag of ## week(s) from the reference date; (WD) working days, or business days; (M) monthly or with a lag of ## month(s); (NLT) not later than; (Q) quarterly or with a lag of ## quarter(s); (A) annually; (SA) semiannual; and (...) not applicable."

Source: International Monetary Fund.

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความรวดเร็วของการเผยแพร่ข้อมูลตามมาตรฐานการเผยแพร่ข้อมูลระดับสูง (SDDS)

Data Category	Timeliness											
	SDDS	THA	USA	GBR	AUS	CAN	JPN	SGP	MYS	KOR	IDN	PHL
Real Sector (Specifications)												
National accounts	1Q	8W	NLT 31D	1Q	NLT 1Q	60D	6W	NLT 2M	2M	NLT 10W	NLT 7W	NLT 2M
Production index	6W (1M)	1M	NLT 14- 17D	6W	NLT 1Q	60D	NLT 1M	1M	6W	1M	NLT 6W	8W
Labor market: Employment	1Q	2M	1M	1Q	31D	2W	1M	1M	1Q	1M	2Q	6W
Labor market: Unemployment	1Q	2M	3W- NLT 1M	5W	31D	2W	1M	NLT 1M	1Q	1M	NLT 2Q	6W
Labor market: Wages/Earnings	1Q	2M	1M	7W	7W	NLT 60D	1M	2M	2M	2M	NLT 1Q	12M
Price index: Consumer prices	1M	NLT 1W	2W- NLT 1M	NLT 3W	1M	NLT 1M	1M	3W	NLT 1M	1W	1D	5D
Price index: Producer prices	1M	NLT 1W	1M	2W	NLT 1M	1M	8D	NLT 1M	NLT 1M	2W	1M	5W
External Sector (Specifications)												
Balance of payments	1Q	1Q	11- 12W	NLT 1Q	NLT 1Q	60D	6-7W	NLT 2M	1Q	1M	1Q	NLT 3M
Official reserve assets	1W	NLT 1W	NLT 7D	3D	1W	1W	NLT 7D	1W	1W	1W	NLT 1W	1W
Reserves template	1M (1W)	NLT 1M	NLT 7D	3D	1M	NLT 7D	NLT 7D	1M	NLT 1M	1M	NLT 1M	NLT 1M
Merchandise trade	8W (4-6W)	NLT 1M	NLT 52D	NLT 6W	NLT 1M	43D	1M	3W	6W	NLT 3W	NLT 1M	45D
International investment position	3Q (1Q)	9M	26W	NLT 1Q	NLT 1Q	75D	5M	NLT 2Q	NLT 2Q	1Q	3Q	NLT 9M
External debt	1Q	1Q	1Q	1Q	43D	75D	11W	NLT	1Q	1Q	NLT	NLT

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความรวดเร็วของการเผยแพร่ข้อมูลตามมาตรฐานการเผยแพร่ข้อมูลระดับสูง (SDDS)

	1D		D	1D		D	1D		D	1Q		1Q	1Q
Exchange rates	1D	1D	D	1D	D	1D	D	1D	D	1D	1D	1D	1D

Periodicity and timeliness: (D) daily; (W) weekly or with a lag of ## week(s) from the reference date; (WD) working days, or business days; (M) monthly or with a lag of ## month(s); (NLT) not later than; (Q) quarterly or with a lag of ## quarter(s); (A) annually; (SA) semiannual; and (...) not applicable."

Source: International Monetary Fund.

สิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานผู้จัดทำข้อมูลต้องคำนึงถึงในการปรับปรุงคุณภาพของข้อมูล คือ การสร้างความสมดุลระหว่างมิติต่างๆ และความคุ้มค่าของงบประมาณที่ใช้ในการพัฒนา เนื่องจากบางครั้งการพัฒนาบางมิติก็เอื้อให้มิติด้านอื่นๆ พัฒนาไปด้วย เช่น มิติด้านความเพียงพอต่อความต้องการใช้กับมิติด้านการเผยแพร่ข้อมูล เนื่องจากข้อมูลที่ไม่มีการเผยแพร่ให้อยู่ในรูปแบบที่สะดวกต่อการใช้งานก็อาจทำให้ผู้ใช้ไม่ทราบว่ามีข้อมูลนั้นๆ อยู่ นอกจากนี้ การพัฒนาคุณภาพข้อมูลบางกลุ่มก็เอื้อให้ข้อมูลกลุ่มอื่นๆ ได้รับการพัฒนาไปด้วย เช่น การพัฒนาข้อมูลการค้าปลีกก็ช่วยให้ข้อมูลด้านการบริโภคพัฒนาตามไปด้วย อย่างไรก็ตาม การพัฒนาคุณภาพข้อมูลในบางครั้งก็ส่งผลกระทบต่อมิติบางด้านปรับแก้ได้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น ความขัดแย้งกันระหว่างมิติด้านความเพียงพอต่อความต้องการใช้กับมิติด้านความถูกต้องและความรวดเร็วในการเผยแพร่และจัดทำข้อมูล เป็นต้น (รายละเอียดตามตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ความขัดแย้งของมิติต่างๆ ในการพัฒนาข้อมูล

ความเพียงพอต่อความต้องการใช้กับความถูกต้อง	ผู้ใช้อาจต้องการให้มีการจัดหมวดหมู่ข้อมูลในระดับรายละเอียดขึ้น ขณะที่ข้อมูลจากการสำรวจยิ่งถูกแบ่งกลุ่มย่อยก็ยิ่งสูญเสียความแม่นยำ
ความเพียงพอต่อความต้องการใช้กับความรวดเร็วในการเผยแพร่ข้อมูล	ผู้ใช้อาจยินดีแลกความรวดเร็วในการเผยแพร่กับการได้ข้อมูลที่มีเนื้อหาครอบคลุมกว้างขึ้น แต่ในบางครั้งข้อมูลที่ตรงตามการใช้น้อยอาจถูกตัดทิ้งเพื่อให้การจัดทำสถิติรวดเร็วขึ้น
ความเพียงพอต่อความต้องการใช้กับความเกี่ยวเนื่องกัน	บางครั้งการคงไว้ซึ่งการเปรียบเทียบกันได้กับข้อมูลจากอดีตเป็นเหตุให้ข้อมูลขาดความเกี่ยวเนื่องกับโลกปัจจุบัน การปรับเปลี่ยนนิยามและวิธีจัดทำสถิติทำให้เกิดความไม่ต่อเนื่องในสถิติและอาจต้องมีการปรับข้อมูลอนุกรมเวลาย้อนหลังอย่างเหมาะสม

ตารางที่ 3 ความขัดแย้งของมิติต่างๆ ในการพัฒนาข้อมูล

<p>ความถูกต้องกับความรวดเร็วในการเผยแพร่ข้อมูล</p>	<p>บางครั้งผู้ผลิตเผยแพร่ข้อมูลเร็วเบื้องต้นให้แก่ผู้ใช้ที่ต้องการค่าประมาณการล่วงหน้าโดยจะตามปรับข้อมูลเพื่อแก้ไขความคลาดเคลื่อนในภายหลัง ขนาดและความถี่ของการแก้ไขข้อมูลจะช่วยจัดความเอนเอียงที่เกิดจากการคาดคะเนข้อมูลเบื้องต้น</p>
<p>ความรวดเร็วในการเผยแพร่ข้อมูลกับความเกี่ยวเนื่องกัน</p>	<p>การรวบรวมและจัดทำข้อมูลสถิติในกรอบงานขนาดใหญ่ เช่น บัญชีรายได้ประชาชาติ เป็นงานที่ต้องใช้เวลาและต้องมีการตรวจสอบ (Validation) หรือ ปรับแก้ตัวเลขเพื่อให้มั่นใจในเรื่องความเกี่ยวเนื่องกันของระบบสถิติความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีช่วยย่นเวลาทำให้การเผยแพร่สถิติทำได้เร็วขึ้นโดยไม่กระทบต่อความเกี่ยวเนื่องกัน</p>
<p>ที่มา: ศิริพร มุกสกุลรัตน์” คุณภาพข้อมูลในมุมมองผู้ผลิต , “ส่วนประมวลผลสถิติ สายฐานข้อมูล ธนาคารแห่งประเทศไทย .(2546)</p>	

2.3 การประเมินช่องว่างของข้อมูล

ชปท. ในฐานะที่เป็นทั้งผู้จัดทำและใช้ข้อมูล ไม่ว่าจะเพื่อการวิเคราะห์ภาพเศรษฐกิจ กำหนดนโยบายมหภาค หรือเพื่อการวิเคราะห์ในเชิงลึกในด้านต่างๆ เห็นว่าการมีสถิติและเครื่องชี้ที่เพียงพอ ตรงความต้องการ และทันเวลาเป็นสิ่งสำคัญ ในการนี้ คณะผู้เขียนจึงได้นำผลการประเมินคุณภาพและความเพียงพอของข้อมูลเศรษฐกิจ ในส่วนที่ 2.2 วิเคราะห์เทียบเคียงกับประสบการณ์ของหน่วยงานผู้จัดทำและเผยแพร่ข้อมูลในต่างประเทศ⁹ ร่วมกับมุมมองของ ชปท. ในฐานะผู้ใช้เพื่อการวิเคราะห์ภาพเศรษฐกิจและกำหนดนโยบาย เพื่อวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและช่องว่างของข้อมูลสาขาต่างๆ ที่หลากหลายหน่วยงานร่วมกันจัดทำสถิติและเครื่องชี้ภาคเศรษฐกิจจริง รายละเอียดมีดังนี้

(1) ข้อมูลภาคเกษตร

ข้อมูลภาคเกษตรที่ ชปท. จัดทำ ได้แก่ ดัชนีปริมาณและราคาพืชผล ซึ่งได้เริ่มจัดทำตั้งแต่ปี 2531 และ 2544 ซึ่งในการคำนวณดัชนีใช้ปีฐาน¹⁰ คือ ปี 2531 และ 2538 ตามลำดับ โดยอาศัยข้อมูลดิบจากสำนักเศรษฐกิจการเกษตร (สศก.) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ การที่ดัชนีทั้งสองนี้ไม่ได้มีการปรับเปลี่ยนปีฐานอย่างเหมาะสม อาจก่อให้เกิดค่าความคลาดเคลื่อนซึ่งส่งผลโดยตรงต่อความถูกต้องของข้อมูล ต่อมาชปท. จึงได้ประสานงานกับ สศก. ซึ่งเป็นหน่วยงานผู้เป็นเจ้าของข้อมูล ทำการพัฒนาข้อมูลชุดดังกล่าวให้มีความถูกต้องแม่นยำมากขึ้น โดยปัจจุบันข้อมูลดัชนีราคาและปริมาณที่จัดทำโดย สศก. ได้มีการปรับเปลี่ยนปีฐาน วิธีการจัดทำให้ทันสมัย รวมทั้งนำหนักที่ใช้ในการคำนวณดัชนีเพื่อให้การจัดทำดัชนีมีความคลาดเคลื่อนน้อยที่สุด (ตารางที่ 4) รวมทั้งมีรายการสินค้าที่ครอบคลุมมากขึ้น และสามารถเผยแพร่ได้ภายใน 10 วันหลังจากสิ้นสุดเดือนนั้น

⁹ หน่วยงานที่จัดทำสถิติและเครื่องชี้ทางเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกา)Bureau of Economic Analysis : BEA) แคนาดา (Statistics Canada) ออสเตรเลีย (Australian Bureau of Statistics : ABS) ญี่ปุ่น (Cabinet Office, Ministry of Economy, Trade and Industry (METI), และ Statistics Bureau) สิงคโปร์ (Singapore Department of Statistics), Eurostat, European Central Bank (ECB) เป็นต้น

¹⁰ วิธีการคำนวณเป็นแบบ Fixed-Laspeyres

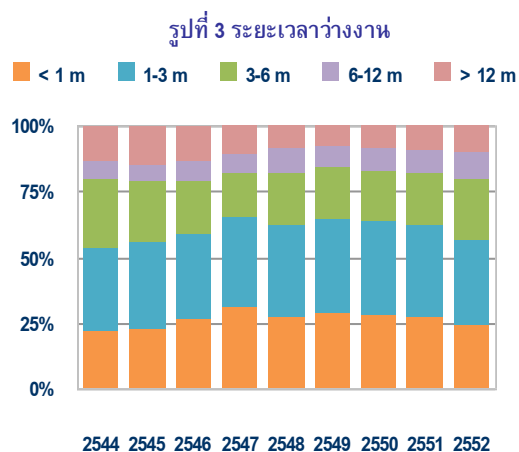
ปัจจุบันข้อมูลชุดดังกล่าวเผยแพร่อยู่ในเว็บไซต์ www.oae.go.th ในรูปแบบ Acrobat ซึ่งอาจทำให้ไม่เอื้อต่อการใช้งาน สศก. จึงอยู่ระหว่างการพัฒนาด้านการเผยแพร่ให้อยู่ในรูปแบบที่ผู้ใช้สามารถเรียกใช้งานได้อย่างสะดวก อาทิ รูปแบบ Excel เพื่อให้ผู้ใช้สามารถเรียกดูข้อมูลย้อนหลังได้ ซึ่งจะส่งผลให้มิติด้านความเพียงพอของข้อมูลในกลุ่มนี้ได้รับการพัฒนาตามไปด้วย

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบน้ำหนักในการจัดทำดัชนีราคาและปริมาณพืชผลเกษตร						
(หน่วย: ร้อยละ)	ปริมาณ			ราคา		
	รพท.		สศก.	รพท.		สศก.
	ปีฐาน 2531	ปี 2552	ปี 2552	ปีฐาน 2538	ปี 2552	ปี 2552
พืชอาหารและธัญพืช	52.2	39.6	59.2	54.1	35.6	58.3
พืชไม่ยืนต้น	18.1	26.6	31.3	20.6	11.2	19.0
ผักและผลไม้	22.0	19.4	4.8	20.4	50.4	17.0
พืชเส้นใย	1.5	0.7	-	0.7	0.3	-
พืชน้ำมัน	6.2	13.7	4.7	4.1	2.5	5.6

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรและธนาคารแห่งประเทศไทย

(2) ข้อมูลด้านแรงงาน

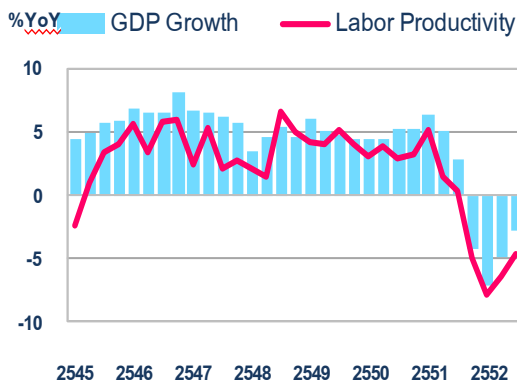
ข้อมูลด้านแรงงานส่วนใหญ่เป็นข้อมูลที่ได้จากการสำรวจภาวะแรงงาน (Labour Force Survey: LFS) ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ (สศช.) ในการออกแบบสำรวจดังกล่าว สศช. ได้มีการหารือร่วมกับ International Labour Organization (ILO) เกี่ยวกับหลักเกณฑ์และนิยามต่างๆ เพื่อให้เหมาะสมกับประเทศไทย และสามารถครอบคลุมทั้งในส่วนของภาวะการมีงานทำ การว่างงาน รวมทั้งกลุ่มที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน ซึ่งปัจจุบันข้อมูลหลักที่ทำการเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ของ รพท. ได้แก่ ภาวะการทำงานของประชากรเท่านั้น ส่วนข้อมูลที่เผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ของ สศช. ได้แก่ ภาวะการทำงานของประชากรจำแนกตาม เพศ อาชีพ สถานภาพการทำงาน กลุ่มอุตสาหกรรม เขตการปกครอง และการศึกษา ซึ่งเผยแพร่อยู่ในรูปของ Acrobat

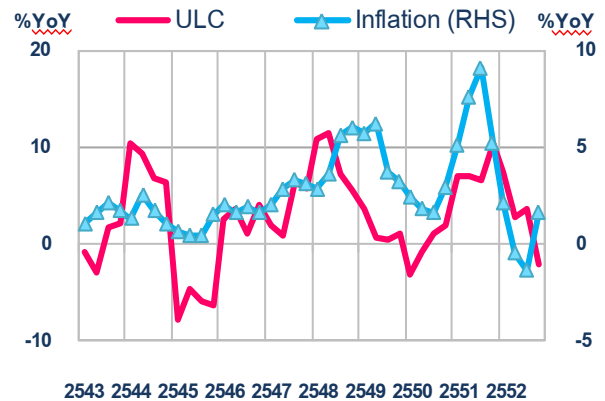
อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อมูลในแบบสอบถามอีกหลายส่วนที่ไม่ได้เผยแพร่ในรูปแบบที่สะดวกต่อการใช้งาน อาทิ ค่าตอบแทนในการทำงานของลูกจ้าง ระยะเวลาและช่องทางในการหางานทำ (รูปที่ 3)

ผลิตภาพแรงงาน (รูปที่ 4) รวมทั้ง Unit Labour Cost (รูปที่ 5) ซึ่งข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินนโยบายมหภาค ดังนั้น การมีตารางมาตรฐานเพื่อเผยแพร่ข้อมูลที่มีความต้องการใช้งานอย่างแพร่หลาย จะช่วยให้ข้อมูลการสำรวจภาวะแรงงานถูกนำไปใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่ามากขึ้น ซึ่งมีใช้แต่เฉพาะเพื่อประโยชน์ต่อการดำเนินนโยบายเท่านั้น ยังรวมถึงการพัฒนาองค์ความรู้และงานวิจัยด้านแรงงานของประเทศอีกด้วย

รูปที่ 4 ผลิตภาพแรงงาน

รูปที่ 5 Unit Labour Cost และอัตราเงินเฟ้อ

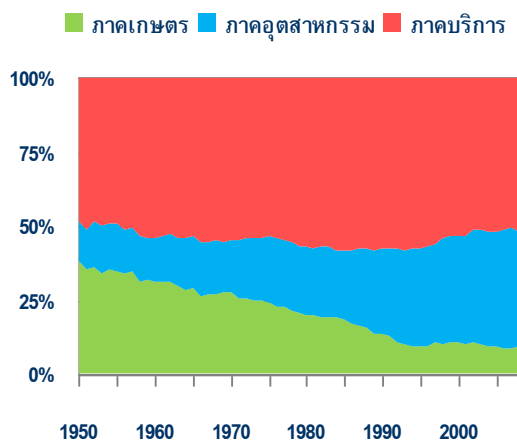

(3) ข้อมูลภาคบริการ

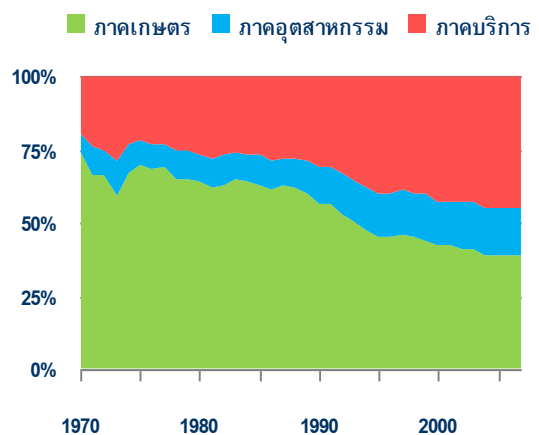
ข้อมูลภาคบริการนับได้ว่าเป็นข้อมูลที่มีความขาดแคลนอย่างยิ่ง ซึ่งความขาดแคลนนี้มิได้เกิดขึ้นเฉพาะประเทศไทยเท่านั้น แต่ประเทศพัฒนาแล้วอย่าง สหรัฐอเมริกา กลุ่มยุโรป หรือ ญี่ปุ่น ก็ล้วนประสบปัญหาที่เช่นกัน เนื่องจากภาคบริการมีความหลากหลาย และจับต้องไม่ได้ (Intangible) ทำให้ในการจัดทำข้อมูลกลุ่มนี้มีความซับซ้อนและต้องใช้งบประมาณค่อนข้างสูง

กรณีของไทย ภาคบริการมีสัดส่วนของ GDP และสัดส่วนของการจ้างงานสูงถึงประมาณครึ่งหนึ่ง (รูปที่ 6 และ 7) แต่กลับมีการจัดทำเพียงข้อมูลภาคการค้าเท่านั้น โดย GDP ภาคการค้ามีสัดส่วน 1 ใน 3 ของ GDP ในภาคบริการทั้งหมด

รูปที่ 6 สัดส่วนของ GDP จำแนกตามสาขาการผลิต

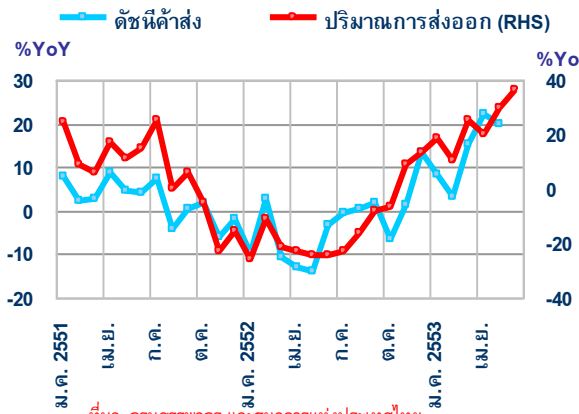

รูปที่ 7 สัดส่วนของการจ้างงานจำแนกตามสาขาการผลิต

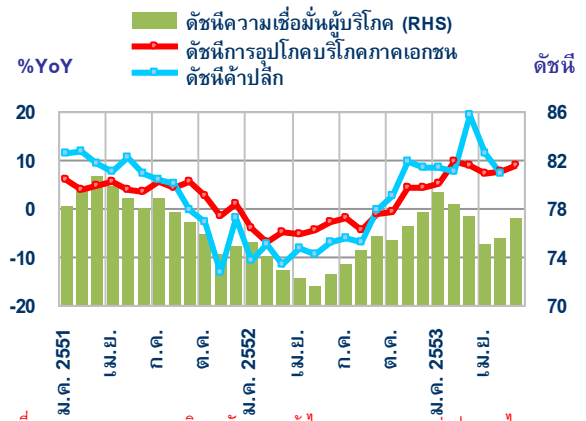
ทั้งนี้ ข้อมูลในภาคการค้าเป็นข้อมูลที่มีความหลากหลายน้อยกว่าข้อมูลภาคบริการอื่นๆ โดยในการจัดทำข้อมูลการค้าของ ธพท. ซึ่งแยกเป็นการค้าส่งและค้าปลีกนั้นได้ใช้ฐานข้อมูลการนำเข้าภาษีมูลค่าเพิ่มของกรมสรรพากรจำแนกตามหมวดการผลิต (ISIC) เป็นข้อมูลดิบในการคำนวณ โดยข้อมูลดังกล่าวมีความถี่เป็นรายเดือนและเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ของ ธพท. ในส่วนของรายงานเศรษฐกิจและการเงินซึ่งอยู่ในรูป Acrobat ทั้งนี้ หากพิจารณาถึงความถูกต้องของข้อมูลจะเห็นได้ว่าข้อมูลดังกล่าวมีคุณภาพในมิติด้านนี้มากพอควร โดยข้อมูลค้าส่งมีความสอดคล้องกับข้อมูลการส่งออก ขณะที่ข้อมูลค้าปลีกก็มีความสอดคล้องกับข้อมูลการอุปโภคบริโภคของภาคเอกชนและดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภค (รูปที่ 8 – 11) แต่ข้อมูลค้าส่งและค้าปลีกมีความล่าช้าในการจัดทำและเผยแพร่มากถึง 2 เดือน และมักมีการปรับแก้ข้อมูลย้อนหลัง (เนื่องจากข้อปฏิบัติในการนำเข้าภาษีมูลค่าเพิ่มนั้นกำหนดให้ผู้ประกอบการต้องนำส่งภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดไป) การปรับปรุงให้ข้อมูลภาคการค้ามีความรวดเร็วในการจัดทำและเผยแพร่มากขึ้นจึงมิใช่เรื่องง่ายในทางปฏิบัติ นอกจากนี้ การที่ข้อมูลดังกล่าวไม่ได้อยู่ในรูปแบบที่สะดวกสำหรับผู้ใช้ก็เป็นสิ่งสำคัญที่ ธพท. ต้องเร่งปรับปรุงแก้ไขต่อไป

รูปที่ 8 องค์ประกอบของดัชนีค้าส่ง ณ ราคาปี 2545

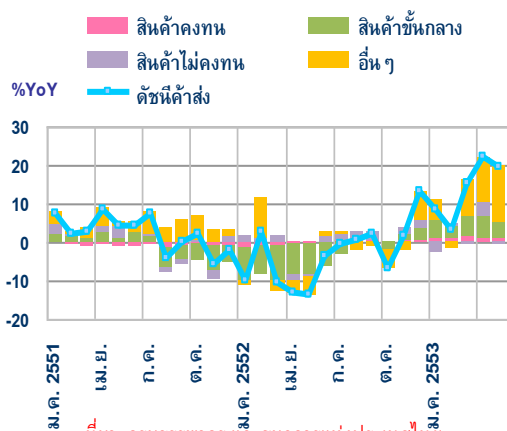
ที่มา: กรมสรรพากร และธนาคารแห่งประเทศไทย

รูปที่ 9 ดัชนีค้าปลีก ณ ราคาปี 2545 ดัชนีการบริโภคภาคเอกชน

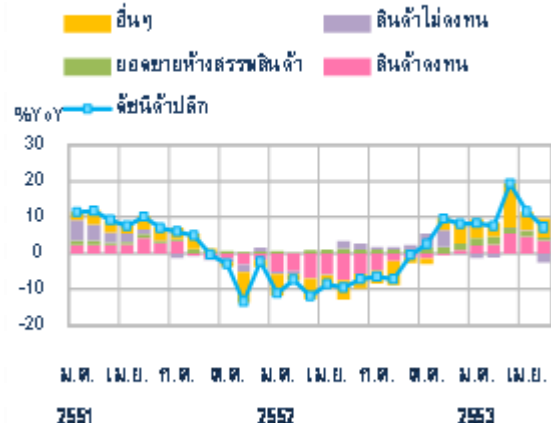
ที่มา: กรมสรรพากร มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และธนาคารแห่งประเทศไทย

รูปที่ 10 องค์ประกอบของดัชนีค้าส่ง ณ ราคาปี 2545

ที่มา: กรมสรรพากร และธนาคารแห่งประเทศไทย

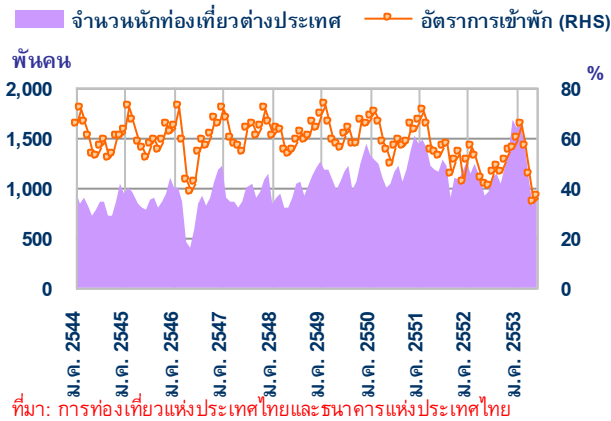
รูปที่ 11 องค์ประกอบของดัชนีค้าปลีก ณ ราคาปี 2545

ที่มา: กรมสรรพากร และธนาคารแห่งประเทศไทย

เพื่อปรับปรุงให้ข้อมูลชุดนี้มีความรวดเร็วมากขึ้น สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์จึงได้ริเริ่มโครงการจัดทำข้อมูลดังกล่าวโดยใช้วิธีการออกแบบสอบถามผู้ประกอบการค้าปลีกทั่วประเทศ ปัจจุบันยังอยู่ในขั้นตอนการสร้างความสำเร็จกับผู้ประกอบการทั่วประเทศ ซึ่งหากโครงการดังกล่าวได้ดำเนินการเสร็จสิ้นก็จะเป็นประโยชน์ไม่เพียงแต่การวิเคราะห์เศรษฐกิจแต่ยังรวมถึงการวางนโยบายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้าปลีกด้วย

รูปที่ 12 จำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศและอัตราการเข้าพัก

ส่วนสาขาโรงแรมและภัตตาคารที่แม้จะมีสัดส่วนเพียงร้อยละ 10 ของ GDP ในภาคบริการ แต่ก็เป็นอีกสาขาหนึ่งที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจในด้านที่ก่อให้เกิด Output Multiplier ค่อนข้างสูง ปัจจุบันเครื่องชี้ที่สำคัญของภาคนี้คือ จำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศและอัตราการเข้าพัก (รูปที่ 12) ซึ่งแม้ว่าอัตราเข้าพักจะสามารถสะท้อนถึงกิจกรรมการท่องเที่ยวของคนในประเทศ แต่นับตั้งแต่ช่วงปี 2551 ที่พฤติกรรมกรเข้าพักของนักท่องเที่ยวไทยเริ่มเปลี่ยนไป โดยนักท่องเที่ยวไทยมีทางเลือกในการพักแรมมากขึ้น เช่น การเข้าพักใน Serviced Apartment ซึ่งเป็น

คู่แข่งที่สำคัญของกลุ่มโรงแรม ส่งผลให้อัตราเข้าพักที่ 5ปท. จัดทำอยู่มิได้สะท้อนกิจกรรมการท่องเที่ยวของคนในประเทศได้ดีอย่างเดิม

นอกจากนี้ ข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยวและอัตราการเข้าพักเพียงลำพัง อาจไม่สะท้อนถึงภาวะการณ์ที่แท้จริง เช่นในช่วงเศรษฐกิจซบเซา การวิเคราะห์ภาวะธุรกิจท่องเที่ยวโดยพิจารณาเฉพาะจำนวนนักท่องเที่ยวและอัตราการเข้าพักที่สูงขึ้น อาจทำให้ประเมินภาพเศรษฐกิจดีเกินความเป็นจริงได้ เนื่องจากสถานประกอบการอาจต้องมีการลดราคาห้องพักเพื่อดึงดูดลูกค้า รายได้โดยรวมของธุรกิจจึงอาจไม่ได้สูงขึ้นเป็นสัดส่วนเดียวกับจำนวนนักท่องเที่ยวหรืออัตราการเข้าพัก เป็นต้น

ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงจำเป็นต้องปรับปรุงการจัดทำเครื่องชี้ดังกล่าว เพื่อให้มีความถูกต้องและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น ในการนี้ 5ปท. ก็ได้พยายามพัฒนาเครื่องชี้ด้านการท่องเที่ยวใน 2 ส่วนด้วยกัน คือการประมาณมูลค่ารวมผลผลิตภาคโรงแรมโดยอาศัยข้อมูลจากฐานการคำนวณภาษีมูลค่าเพิ่ม และการปรับปรุงเครื่องชี้ภาคการท่องเที่ยวให้ครอบคลุมเครื่องชี้เพิ่มเติมอีก 4 รายการ คือ (1) อัตราการจองห้องพักล่วงหน้า 3 เดือน (2) ค่าห้องพักเฉลี่ยที่ขายได้จริง (3) สัดส่วนรายได้จากการจัดประชุม / สัมมนาต่อรายได้รวม และ (4) สัดส่วนนักท่องเที่ยวต่างประเทศ โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจธุรกิจโรงแรมรายเดือนทั่วประเทศเริ่มตั้งแต่มกราคม 2553 พร้อมปรับเพิ่มจำนวนโรงแรมที่สำรวจและปรับกรอบในการสุ่มตัวอย่างเพื่อให้สามารถใช้ข้อมูลจำแนกรายภูมิภาคได้ด้วย

สำหรับภาคขนส่งและคมนาคมซึ่งมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 20 ของ GDP ภาคบริการนั้น สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า ก็ได้ริเริ่มจัดทำดัชนีค่าบริการขนส่งทางถนน และมีแผนที่จะขยายขอบเขตการจัดทำไปยังการขนส่งทางอื่นๆ ด้วยในอนาคต อย่างไรก็ตาม ข้อมูลภาคบริการยังมีสาขาย่อยอื่นๆ และจุดที่สามารถปรับปรุงพัฒนาได้อีกมาก ซึ่งหากมีการประสานงานไปยังหน่วยงานอื่นๆ ในวงที่กว้างขึ้น อาทิ กรมสรรพากร คณะกรรมการ

กิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) ก็จะมีเพิ่มโอกาสสำเร็จในการจัดทำเครื่องชี้ภาคบริการที่สมบูรณ์ ครบถ้วนยิ่งขึ้นไป

(4) ข้อมูลภาคอสังหาริมทรัพย์

ข้อมูลภาคอสังหาริมทรัพย์ถือเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินนโยบาย เนื่องจากภาคอสังหาริมทรัพย์เป็นภาคที่มีความเชื่อมโยงกับภาคการผลิตอื่นๆ ค่อนข้างสูง เนื่องจากเป็นข้อมูลที่มีหลายมิติ อาทิ อุปสงค์และอุปทานของตลาดที่อยู่อาศัย รวมทั้งระดับราคาซึ่งจำแนกตามประเภทสิ่งปลูกสร้าง (ตารางที่ 5) ในปัจจุบัน การจัดทำเครื่องชี้ในกลุ่มนี้มีความเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน ได้แก่ ศูนย์ข้อมูลอสังหาริมทรัพย์ (Real Estate Information Center: REIC) Agency for Real Estate Affairs (AREA) กรมที่ดิน สำนักงานเขตและเทศบาล ธนาคารอาคารสงเคราะห์ (ธอส.) และ ธปท. โดยข้อมูลที่จัดเก็บส่วนใหญ่ครอบคลุมเฉพาะกิจกรรมที่เกิดขึ้นในตลาดที่อยู่อาศัยในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลเท่านั้น ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานผู้จัดทำจะต้องหมั่นประเมินว่าข้อมูลที่จัดเก็บเป็นตัวแทนที่ดีและสามารถสะท้อนภาพทั้งประเทศได้หรือไม่ รวมถึงวางแผนขยายขอบเขตการจัดเก็บข้อมูลไปในพื้นที่อื่นๆ ในอนาคตเมื่อกิจกรรมนอกเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลทวีความสำคัญขึ้น

นอกจากนี้ ประเทศไทยยังคงขาดเครื่องชี้ที่สำคัญต่อการประเมินภาวะอสังหาริมทรัพย์ ภาวะฟองสบู่การเก็งกำไรในตลาดอสังหาริมทรัพย์ รวมทั้งเพื่อใช้ประกอบการดำเนินนโยบาย Macro Prudential Policy ได้แก่ (1) การโอนกรรมสิทธิ์บ้านหลังแรก (2) Housing Start ที่แท้จริง ซึ่งข้อมูลต่างๆ เหล่านี้ต้องอาศัยกรมที่ดินและสำนักงานเขตในการทำให้การจัดเก็บ รวบรวม ตลอดจนการเผยแพร่ข้อมูล และ (3) ข้อมูลสินเชื่อเพื่อการซื้อบ้านหลังแรก โดย ธปท. อยู่ระหว่างประสานงานกับ ธพ. ในการจัดเก็บข้อมูลดังกล่าว

ตารางที่ 5 เครื่องชี้ของภาคอสังหาริมทรัพย์				
ขั้นตอน	เครื่องชี้	Coverage	แหล่งข้อมูล/ผู้จัดทำ	ความถี่
1. อุปทาน				
ขออนุญาตก่อสร้าง	พื้นที่รับอนุญาตก่อสร้าง	ทั่วประเทศ	สำนักงานเขตและเทศบาล/REIC	รายเดือน
เริ่มก่อสร้าง	Housing Start	กทม. และปริมณฑล	สำรวจโดย REIC	รายครึ่งปี
สร้างเสร็จ	บ้านสร้างเสร็จ	กทม. และ	สำนักงานเขต เทศบาล และกรมที่ดิน/	รายเดือน
จดทะเบียน	จดทะเบียน	ปริมณฑล	สำรวจโดย REIC	

ตารางที่ 5 เครื่องชี้ของภาคอสังหาริมทรัพย์				
ขั้นตอน	เครื่องชี้	Coverage	แหล่งข้อมูล/ผู้จัดทำ	ความถี่
2. อุปสงค์				
เข้าชมโครงการ	อัตราเข้าเยี่ยมชมโครงการ		ผู้ประกอบการ	รายเดือน
จอง	อัตราการขาย	กทม. และ ปริมณฑล	AREA	รายเดือน
ทำสัญญา	-	-	-	-
โอนกรรมสิทธิ์	จำนวนโอนกรรมสิทธิ์	กทม. และ ปริมณฑล	กรมที่ดิน/ สำรวจโดย REIC	รายเดือน
3. Stocks				
	จำนวนที่อยู่อาศัย เหลือขาย	กทม. และ ปริมณฑล	สำรวจโดย REIC/AREA	รายครึ่งปี
4. ราคา				
ดัชนีราคา บ้านเดี่ยว/ ทาวน์เฮ้าส์ พร้อมที่ดิน	Hedonic Price Index	ข้อมูลสินเชื่อที่อยู่ อาศัยของ ธอส.	GHB/REIC	รายไตรมาส
ราคาเฉลี่ยของ ที่อยู่อาศัย เปิดขายใหม่	Mean Price	ข้อมูลการสำรวจราคา ที่อยู่อาศัยเปิดขาย ใหม่	AREA	รายเดือน
ดัชนีราคา ที่อยู่อาศัย	Median Price Index	ข้อมูลสินเชื่อที่อยู่ อาศัยของ ธพ.	BOT	รายเดือน
ดัชนีราคาห้องชุด	Mean Price	ข้อมูลการสำรวจราคา อาคารชุด ที่อยู่ระหว่างการขาย	REIC	รายครึ่งปี
5. การเงิน				
	Loan to Value Ratio	ข้อมูลสินเชื่อที่อยู่ อาศัยของ ธพ.	BOT	รายเดือน
	Housing Affordability Index	ข้อมูลสินเชื่อที่อยู่ อาศัยของ ธพ.	BOT	รายเดือน

ที่มา: ทีมวิเคราะห์สันเศรษฐกิจ สายนโยบายการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย

นอกเหนือจากข้อมูล 4 กลุ่มที่ได้แนะนำแนวทางในการพัฒนาเพื่อแก้ปัญหาตามที่สะท้อนในผลการประเมินแล้ว ในลำดับต่อไป จะได้กล่าวถึงการพัฒนาเพิ่มเติมในส่วนของข้อมูลอีก 2 กลุ่มคือภาคอุตสาหกรรม และบัญชีรายได้ประชาชาติ โดยเปรียบเทียบกับประสบการณ์ของต่างประเทศ

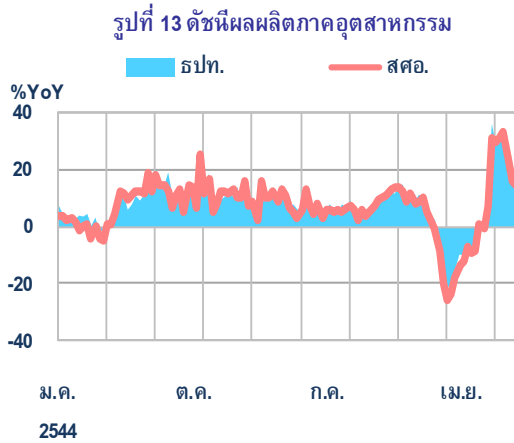
(5) ข้อมูลภาคอุตสาหกรรม

ปัจจุบันหน่วยงานหลักที่จัดทำเครื่องชี้ภาคอุตสาหกรรม ได้แก่ ธนาคารแห่งประเทศไทย และสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) กระทรวงอุตสาหกรรมโดย ธปท. ได้เริ่มจัดทำ และเผยแพร่ ดัชนีผลผลิตภาคอุตสาหกรรม (Manufacturing Production Index: MPI) และอัตราการใช้กำลังการผลิต (Capacity Utilization: CAPU) เป็นรายเดือนตั้งแต่เดือนมกราคม 2530 และ 2538 ตามลำดับ ส่วน สศอ. ได้เริ่มจัดทำและเผยแพร่เป็นรายเดือนตั้งแต่เดือนมกราคม 2543 โดยดัชนีของทั้ง 2 หน่วยงานใช้ปีฐานเหมือนกัน คือ ปี 2543 ในการจัดทำดัชนีดังกล่าวใช้หลักการส่งแบบสอบถามไปยังผู้ประกอบการ โดยผู้ประกอบการกลุ่มที่ ธปท. ทำการสำรวจจะเป็นผู้ประกอบการรายใหญ่ ขณะที่การสำรวจของ สศอ. ครอบคลุมผู้ประกอบการทั้งรายใหญ่ รายกลาง และรายเล็ก (ตารางที่ 6)

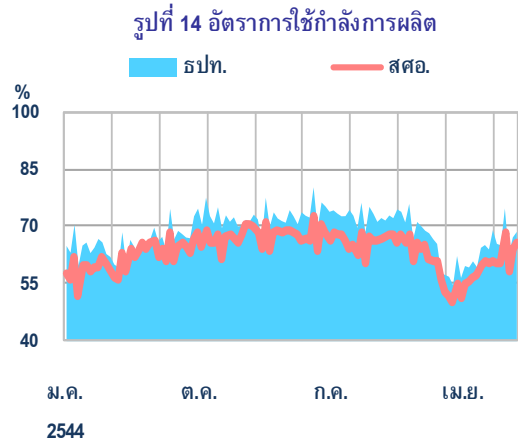
ตารางที่ 6 เครื่องชี้ภาคอุตสาหกรรม		
	ธปท.	สศอ.
1. ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (MPI)	- เริ่มจัดทำตั้งแต่เดือนมกราคม 2530 - ครอบคลุมผู้ประกอบการรายใหญ่ 440 ราย	- เริ่มจัดทำตั้งแต่เดือนมกราคม 2543 - ครอบคลุมผู้ประกอบการรายใหญ่ กลาง และเล็ก รวม 1,200 ราย
	- ถ่วงน้ำหนักตามมูลค่าเพิ่มของผลผลิต ณ ปี 2543	มีการจัดทำ 2 แบบ คือ - ถ่วงน้ำหนักตามมูลค่าเพิ่มของผลผลิต ณ ปี 2543 - ถ่วงน้ำหนักตามมูลค่าของผลผลิต ณ ปี 2543
2. อัตราการใช้กำลังการผลิต (CAPU)	- เริ่มจัดทำตั้งแต่เดือนมกราคม 2543 - ถ่วงน้ำหนักตามมูลค่าเพิ่มของผลผลิต ณ ปี 2543	- เริ่มจัดทำตั้งแต่เดือนมกราคม 2543 - ถ่วงน้ำหนักตามมูลค่าผลผลิตของผลผลิต ณ ปี 2543

ข้อมูล MPI และ CAPU ที่จัดทำโดยทั้ง 2 หน่วยงาน เคลื่อนไหวไปในทิศทางเดียวกัน (รูปที่ 13 และ 14) โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) ของทั้ง 2 ข้อมูลที่ทั้ง 2 หน่วยงานจัดทำ อยู่ที่ 0.97 และ 0.92 ตามลำดับ ดังนั้น การที่ทั้ง 2 หน่วยงานต่างก็จัดทำเครื่องชี้ดังกล่าวก่อให้เกิดต้นทุนส่วนเกินทั้งสำหรับหน่วยงานและผู้ประกอบการ ธปท. จึงมีแนวคิดที่จะให้ สศอ. ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบเรื่องนี้โดยตรง เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำเครื่องชี้ดังกล่าว นอกจากนี้ สศอ. ยังได้มีการพัฒนาสร้างเครื่องชี้อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกัน

ภาคอุตสาหกรรม ได้แก่ ดัชนีการส่งสินค้า (Shipment Index) ดัชนีสินค้าสำเร็จรูปคงคลัง ดัชนีอัตราส่วนสินค้าสำเร็จรูปคงคลัง (Inventories to Sales Index) ดัชนีแรงงาน และดัชนีผลผลิตภาพแรงงาน ซึ่งครอบคลุมกว่าที่ ธพท. จัดทำ แต่สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่ต้องเร่งดำเนินการ คือ การปรับปฏิฐานที่ใช้ในการคำนวณเพื่อลดการเกิดค่า Bias

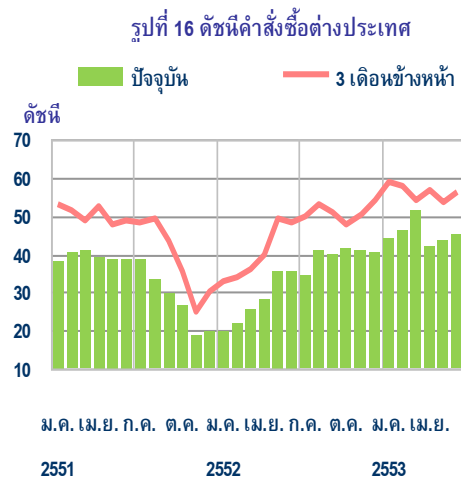
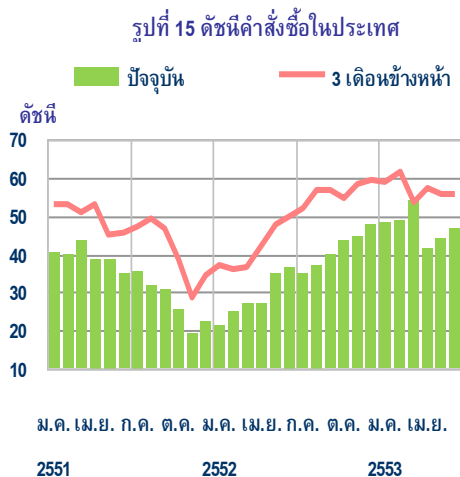

ที่มา: สำนักเศรษฐกิจอุตสาหกรรมและธนาคารแห่งประเทศไทย

ที่มา: สำนักเศรษฐกิจอุตสาหกรรมและธนาคารแห่งประเทศไทย

อย่างไรก็ตาม หากเทียบเคียงกับต่างประเทศแล้วจะเห็นได้ว่าประเทศไทยยังขาดเครื่องชี้ที่สำคัญที่จะช่วยให้การวิเคราะห์ภาพเศรษฐกิจสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ได้แก่ ดัชนี ปริมาณคำสั่งซื้อ (New Orders) ซึ่งปัจจุบันมีการจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับคำสั่งซื้อและคำสั่งซื้อล่วงหน้าในฐานะที่เป็นองค์ประกอบหนึ่งของ Sentiment Index เท่านั้น แต่ยังไม่มีการจัดทำข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งจะช่วยสะท้อนอุปสงค์ของสินค้า และสามารถบอกแนวโน้มทางเศรษฐกิจได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ในหลายๆ ประเทศก็มีการเก็บข้อมูลจำนวนคำสั่งซื้อสินค้า (ทั้งสินค้าทุน สินค้าอุปโภคบริโภค รวมทั้งวัตถุดิบและสินค้าขั้นกลาง) เพื่อใช้คำนวณขึ้นเป็นดัชนีชี้นำเศรษฐกิจ เช่น ดัชนีฯ ที่คำนวณโดยธนาคารกลางสหรัฐฯ, OECD ฯลฯ

เครื่องชี้ภาคอุตสาหกรรมอีกรายการหนึ่งที่มีความน่าสนใจคือ สัดส่วนของสินค้าคงคลังต่อยอดขาย (Inventories to Sales Ratio) ซึ่งเป็นข้อมูลที่จะช่วยสะท้อนถึงอุปสงค์ของสินค้าและสามารถใช้เป็นองค์ประกอบของดัชนีชี้้นำเศรษฐกิจได้ ความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับพฤติกรรมของสินค้าคงคลัง นอกจากจะช่วยสร้างความเข้าใจเรื่องวัฏจักรของธุรกิจ (Business Cycle) แล้ว ยังสามารถบ่งชี้ถึงภัยต่อการฟื้นตัวของเศรษฐกิจอีกด้วย

(6) บัญชีรายได้ประชาชาติ

บัญชีรายได้ประชาชาติเป็นข้อมูลที่มีความครอบคลุมกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างกว้างขวางและถูกใช้เป็น Reference Series ค่อนข้างมาก ซึ่งในการจัดทำนั้นต้องการเครื่องชี้ที่มีความหลากหลายจึงมีโอกาที่จะมีการปรับข้อมูลย้อนหลังมากกว่าสถิติอื่น ๆ หน่วยงานผู้จัดทำ คือ สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) โดยจะมีการปรับข้อมูลย้อนหลังอยู่ 2 ลักษณะ คือ

(1) ปรับย้อนหลังจากไตรมาสอ้างอิง 1 ไตรมาส เพื่อปรับปรุงตามแหล่งข้อมูลล่าสุด

(2) ปรับเพื่อให้ค่าผลรวม 4 ไตรมาส เท่ากับผลรวมรายปี โดยจะทำทุกไตรมาสที่ 2 ของปี และปรับข้อมูลย้อนหลัง 14 ไตรมาส

ในช่วงที่ผ่านมา ขนาดของการปรับข้อมูล %YoY of GDP ย้อนหลัง 1 ไตรมาส อยู่ระหว่าง 1.0 ถึง 1.4 ส่วนขนาดของการปรับข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี อยู่ระหว่าง 0.7 ถึง 1.2 และส่วนใหญ่เป็น Positive Revision (ตารางที่ 7) ซึ่งการปรับข้อมูลดังกล่าวส่งผลกระทบต่อภาวะวิเคราะห์ภาพเศรษฐกิจและการประมาณการค่อนข้างมาก ดังนั้นการจัดเก็บข้อมูลเพื่อให้เป็น Track Record เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยสร้างความโปร่งใสในการจัดทำข้อมูล

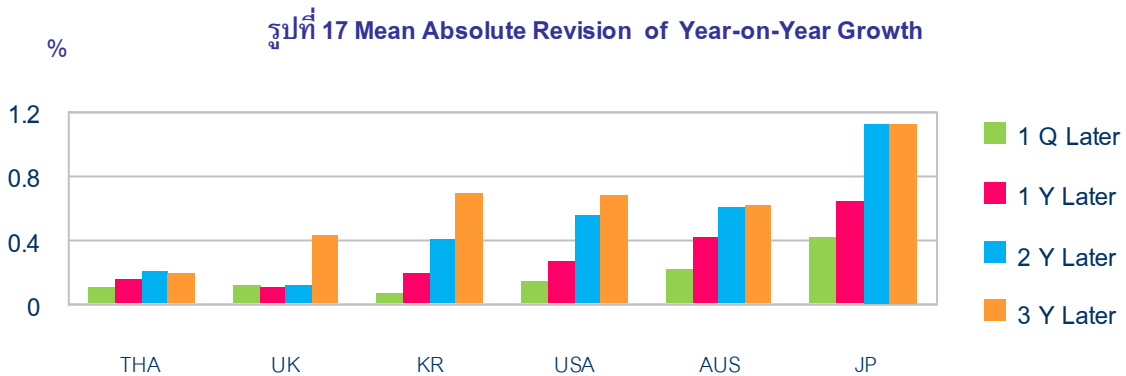
ตารางที่ 7 การปรับข้อมูลย้อนหลังของ %YoY of GDP

%YoY	1Q	1Y	2Y	3Y
Min Revision	-0.97	-1.03	-0.72	-0.72
Max Revision	1.45	1.19	1.24	1.24
Mean Revision	0.01	0.02	0.04	0.04
Mean Absolute Revision	0.10	0.15	0.20	0.18
% of Positive Revision	64%	67%	72%	69%
% of Negative Revision	36%	33%	28%	31%

Source: Authors' Calculation

อย่างไรก็ตาม หากเปรียบเทียบกับประเทศพัฒนาแล้ว เช่น อังกฤษ เกาหลีใต้ สหรัฐฯ ออสเตรเลีย และญี่ปุ่น จะเห็นได้ว่าค่า Mean Absolute Revision (MAE) ของไทยมีค่าต่ำกว่า ซึ่งอาจจะมีสาเหตุมาจาก

- (1) การจัดทำข้อมูลดังกล่าวมีความถูกต้องอยู่แล้วซึ่งสะท้อนว่าความถูกต้องแม่นยำของเครื่องชี้ต่างๆ ที่ใช้ หรือ
- (2) กิจกรรมทางเศรษฐกิจบางอย่างที่ไม่สามารถจับเก็บได้ ณ ช่วงเวลาที่จัดทำข้อมูลเบื้องต้น ก็ยังคงไม่สามารถจับเก็บได้แม้ว่าเวลาผ่านไประยะหนึ่ง ซึ่งสาเหตุทั้ง 2 ประการมีนัยต่อการพัฒนาและปรับปรุงเครื่องชี้ที่แตกต่างกัน ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการศึกษาเป็นรายองค์ประกอบของ GDP เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการจัดทำข้อมูลต่อไป

ที่มา: OECD และธนาคารแห่งประเทศไทย

เมื่อได้ทราบถึงผลการประเมินคุณภาพและช่องว่างของข้อมูลเศรษฐกิจ รวมถึงแนวทางการปรับปรุงเพื่อลดช่องว่างและเพิ่มคุณภาพสถิติเครื่องชี้ต่างๆ ในส่วนที่ 2.2 และ 2.3 แล้ว บทที่ 3 จะนำเสนอถึงความท้าทายเบื้องหน้าซึ่งหน่วยงานผู้จัดทำข้อมูลยังคงต้องเผชิญและหาทางรับมือต่อไป

3. ความท้าทายสำหรับผู้จัดทำข้อมูล

3.1 ความท้าทายจากสภาพของระบบการจัดเก็บและประมวลผลสถิติของไทย

ประเทศไทยมีระบบการจัดเก็บและประมวลผลสถิติแบบกระจายงาน (Decentralized Statistical System) แม้จะกล่าวถึงเฉพาะส่วนที่มีใช้ข้อมูลด้านการเงินก็ตาม ก็มีหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำสถิติเศรษฐกิจเหล่านี้ ดังนั้น การพัฒนาการจัดเก็บข้อมูลหรือสร้างเครื่องชี้ใหม่ๆ เพิ่มเติมจึงดำเนินไปได้ยากกว่ากรณีของประเทศที่มีระบบแบบรวมศูนย์ (Centralized Statistical System) คือมีเพียงหน่วยงานเดียวรับผิดชอบ ซึ่งเอื้อให้การวางแผนและดำเนินการเป็นไปอย่างมีเอกภาพกว่า

การแก้ปัญหาการขาดความเป็นเอกภาพในการบริหารจัดการข้อมูลภายใต้ระบบ Decentralized System จึงจำเป็นต้องอาศัยการประสานงานที่ดียิ่งระหว่างหน่วยงานผู้จัดทำข้อมูลต่างๆ เพื่อประสานประโยชน์ร่วมกันในด้านต่างๆ ดังนี้

(1) ลดความซ้ำซ้อนระหว่างหน่วยงานผู้จัดทำ เพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร และลดภาระแก่ผู้ให้ข้อมูล

ข้อมูลสถิติบางรายการที่มีความคล้ายคลึงกัน อาจมีการจัดทำโดยหลายหน่วยงานเพียงเพราะมีความแตกต่างกันในรายละเอียดการใช้งาน เช่น คุ่มรวม ความถี่ในการจัดทำ ฯลฯ จึงเท่ากับเป็นการใช้ทรัพยากรบุคคลและงบประมาณโดยสิ้นเปลือง ทั้งยังทำให้ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกเป็นภาระในการให้ข้อมูลหรือตอบแบบสำรวจ ซึ่งหน่วยงานผู้จัดทำต่างก็ตระหนักในปัญหานี้เช่นกัน จึงพยายามหาวิธีที่จะประสานงานให้มากยิ่งขึ้นในการใช้ประโยชน์สถิติและเครื่องชี้ต่างๆ ร่วมกัน เพื่อลดความซ้ำซ้อนของงานและลดภาระแก่ผู้ให้ข้อมูล โดยยังคงรักษาระดับความลับของข้อมูลภายใต้กรอบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ตัวอย่างหนึ่งของการประสานงานที่ผ่านมาเพื่อลดความซ้ำซ้อนในการจัดทำสถิติ ได้แก่ ดัชนีราคาสินค้าส่งออก – นำเข้า ซึ่ง ธปท. ได้มีการจัดทำและเผยแพร่ นับตั้งแต่ปี 2501 ในรูปของ Unit Value Index โดยอาศัยข้อมูลมูลค่าและปริมาณการส่งออก-นำเข้าจากกรมศุลกากรในการคำนวณ จนต่อมาในปี 2546 สำนักดัชนีการค้า กระทรวงพาณิชย์ ได้จัดทำดัชนีในรูปของดัชนีราคา โดยอาศัยราคาจากการสำรวจ และได้เผยแพร่ดัชนีชุดใหม่เป็นรายเดือน ย้อนหลังถึงปี 2543 ดังนั้น เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการจัดทำ และเพื่อไม่ให้เกิดความสับสนในการนำตัวเลขไปใช้งาน ธปท. จึงได้ยกเลิกการจัดทำดัชนี Unit Value และหันไปใช้ดัชนีราคาของสำนักดัชนีฯ เริ่มตั้งแต่ปี 2550 เป็นต้นมา

(2) ร่วมกันจัดทำสถิติ/เครื่องชี้ โดยใช้ประโยชน์จากข้อมูลดิบที่จัดเก็บอยู่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อมูลบางสาขามีรายละเอียดและองค์ประกอบย่อยที่หลากหลาย มีความเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน จึงจำเป็นต้องมีการประสานงานร่วมกัน หรือจัดตั้งเป็นคณะทำงานร่วม เพื่อศึกษา วางแผน และกระจายความรับผิดชอบในการจัดทำข้อมูล นอกจากนี้ ยังเป็นโอกาสให้หน่วยงานต่างๆ ได้ใช้ประโยชน์ข้อมูลดิบที่

จัดเก็บอยู่แล้วร่วมกัน โดยนำมาเชื่อมโยงกันเพื่อสร้างเป็นสถิติหรือเครื่องชี้ใหม่ๆ ขึ้นได้ โดยไม่เป็นการเพิ่มภาระแก่ผู้ให้ข้อมูล ตัวอย่างของการร่วมกันจัดทำสถิติเครื่องชี้โดยหลากหลายหน่วยงาน นอกจากเครื่องชี้ภาคบริการและเครื่องชี้ภาคอสังหาริมทรัพย์ ดังได้กล่าวในรายละเอียดไว้ในบทที่ 2 แล้ว อีกโครงการหนึ่งซึ่งรพท. เพิ่งได้เริ่มประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันจัดทำขึ้นคือ Foreign Affiliate Statistics (FATS)

FATS เปรียบเสมือนบัญชีบริวารของข้อมูลการลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) แต่จำกัดขอบเขตเฉพาะบริษัทที่นักลงทุนต่างชาติถือหุ้นเกินร้อยละ 50 เท่านั้น ข้อมูลนี้เป็นตัววัดขนาดและสะท้อนให้เห็นว่า FDI ที่เข้ามา ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศผู้รับทุนในเชิงของการผลิต การกระตุ้น การส่งออก การจ้างงาน การถ่ายทอดเทคโนโลยี ฯลฯ อย่างไรก็ตาม ข้อมูลนี้จึงจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการประเมินประสิทธิผลของนโยบายการส่งเสริมการลงทุน การประเมินความพร้อม-ผลได้-ผลเสียในการเจรจาเปิดเสรีการค้า/การลงทุน รวมทั้งการวิเคราะห์การส่งผ่านความเสี่ยงในกรณีเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจจากประเทศผู้ลงทุนสู่ประเทศผู้รับทุน โดยเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนเท่านั้นที่ตระหนักในความสำคัญของการเริ่มจัดทำ FATS แต่ในระดับภูมิภาคเอง อาเซียนก็พยายามส่งเสริมให้ประเทศสมาชิกจัดทำ FATS เช่นกันเพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนการดำเนินนโยบายและวางกลยุทธ์ดึงดูดการลงทุนสู่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ในการนี้ รพท. จึงได้ร่วมกับบีโอไอ ทดลองจัดทำตัวแปร FATS เบื้องต้น 4 รายการ¹¹ โดยอาศัยฐานข้อมูลพร้อมประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ จำนวนบริษัท จากฐานข้อมูล FDI ของรพท. ยอดขาย จากข้อมูลงบการเงินบริษัทจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ มูลค่าการส่งออก-นำเข้า จากกรมศุลกากร และการจ้างงาน ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์จากบีโอไอในการร่วมจัดทำ FATS จึงเป็นตัวอย่างที่ดีของการประสานงานระหว่างหน่วยงาน เพื่อสร้างเครื่องชี้ใหม่ขึ้นให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน โดยในขั้นแรกนี้ เป็นการสร้างจากข้อมูลดิบที่แต่ละหน่วยงานมีการจัดเก็บอยู่แล้ว ถือเป็นการใช้ประโยชน์ข้อมูลดิบให้คุ้มค่ามากยิ่งขึ้น ในอนาคต เมื่อขยายขอบเขตการประสานงานไปยังหลากหลายหน่วยงานยิ่งขึ้น พร้อมได้รับความร่วมมือจากภาคเอกชนในการให้ข้อมูลเพิ่มเติม ประเทศไทยก็จะสามารถจัดทำตัวแปร FATS อื่นๆ เพิ่มเติมขึ้นได้ อาทิ ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาบุคลากร ค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนา มูลค่าเพิ่ม การจำแนกข้อมูล FATS ตาม Ultimate Investing Country (UIC) ก็จะทำให้ประเทศไทยมีฐานข้อมูล FDI ในเชิงลึก รองรับการวิเคราะห์ที่หลากหลาย และสรุปผลเป็นนัยต่อนโยบายได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.2 ความท้าทายในการปรับสู่มาตรฐานสากลในการจัดทำข้อมูล

องค์กรระหว่างประเทศเองก็มีการปรับปรุงคู่มือการจัดทำสถิติต่างๆ เช่นกัน อาทิ คู่มือการจัดทำบัญชีประชาชาติ (System of National Accounts: SNA), คู่มือการจัดทำสถิติดุลการชำระเงิน (Balance of Payments Manual: BPM) ฯลฯ รวมถึงมาตรฐานการจัดจำแนกข้อมูล เช่น การจัดจำแนกสาขาเศรษฐกิจตาม International Standard Industrial Classification (ISIC), การจัดจำแนกประเภทสินค้าตาม Harmonized System (HS) เช่นกัน เพื่ออธิบายหลักการบันทึกข้อมูลโดยเฉพาะธุรกรรมประเภทใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น หรือธุรกรรมที่คู่มือเดิมไม่ได้อธิบายวิธี

¹¹ รายละเอียดเกี่ยวกับการทดลองจัดทำ FATS ของไทย ปรากฏในภาคผนวก

ลงบัญชีไว้ชัดเจน รวมทั้งเพิ่มเติมหมวดหมู่ใหม่สำหรับข้อมูลรายการย่อยๆ ซึ่งเริ่มทวีความสำคัญขึ้น เป็นต้น ดังนั้น หน่วยงานผู้จัดทำข้อมูลจึงจำเป็นต้องคอยติดตามความคืบหน้า ตลอดจนศึกษาและวางแผนในการปรับกรอบการจัดทำสถิติและการจัดจำแนกหมวดหมู่ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลอยู่เสมอ เพื่อให้เอื้อต่อการนำข้อมูลของไทยไปใช้ศึกษาเปรียบเทียบกับข้อมูลประเทศอื่นๆ

ในที่นี่ คณะผู้เขียนขอหยิบยก 2 ประเด็นที่คู่มือการจัดทำสถิติฉบับใหม่ๆ (2008 SNA และ BPM6) เน้นความสำคัญ คือ การจัดเก็บข้อมูลภาคเศรษฐกิจที่ไม่ถูกบันทึกธุรกรรม (Non-Observed Economy: NOE) และการจัดทำบัญชีบริวาร (Satellite Accounts)

3.2.1 ข้อมูลภาคเศรษฐกิจที่ไม่ถูกบันทึกธุรกรรม (Non-Observed Economy: NOE) หมายรวมถึง

(1) การผลิตนอกระบบ: เป็นการผลิตที่ถูกกฎหมาย แต่ผู้ผลิตปิดบังข้อมูลต่อทางการเพื่อหลีกเลี่ยงภาษี หรือไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรือมาตรฐานต่าง ๆ

(2) การผลิตที่ผิดกฎหมาย: เป็นการผลิตสินค้าและบริการที่ขัดต่อกฎหมาย

(3) การผลิตสาขาที่ไม่เป็นทางการ: เป็นการผลิตโดยบุคคล หรือครัวเรือน ในรูปแบบองค์กรธุรกิจหรือวิสาหกิจนอกระบบ ไม่มีการจดทะเบียนหรือแจ้งข้อมูลต่อทางการ

(4) การผลิตโดยครัวเรือนเพื่อบริโภคเอง: เช่น การปลูกพืช เลี้ยงสัตว์เพื่อการบริโภคในครัวเรือน การซ่อมแซมที่อยู่อาศัยเอง เป็นต้น

ประเทศต่างๆ ได้มีความพยายามที่จะศึกษาและวัดขนาดของ NOE เพื่อให้ตัวเลข GDP ที่จัดเก็บสะท้อนถึงขนาดของกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง ในช่วงภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ NOE มักเป็นภาคที่ช่วยดูดซับแรงงาน และผลิตสินค้า-บริการในภาวะที่ภาคเศรษฐกิจในระบบชบเซา ภาค NOE จึงมีการเติบโตที่ผกผันกับวัฏจักรเศรษฐกิจหลัก (Counter-cyclical)¹² ความเข้าใจพฤติกรรมของ NOE จึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้วิเคราะห์และดำเนินนโยบายได้ถูกทิศทาง สำหรับประเทศไทย สศช. ได้มีงานวิจัยเกี่ยวกับการวัดขนาด NOE เช่นกัน¹³ ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวระบุว่าเมื่อประมาณขนาดของ NOE ของไทยโดยอิงจากข้อมูลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร (Labour Force Survey) ปี 2545 พบว่า NOE มีขนาดสูงถึงประมาณร้อยละ 43.8 ของ GDP แต่มีบางส่วนเท่านั้นที่ถูกวัดรวมไปใน GDP แล้วทางอ้อม ส่วนที่ยังไม่สะท้อนอยู่ใน GDP คาดว่ามีสัดส่วนประมาณร้อยละ 12.4

ในอนาคต เมื่อมีการพัฒนาต่อยอดจากงานวิจัยจนสามารถประมาณขนาดของ NOE ได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น ก็จะทำให้ได้ข้อมูล GDP ที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.2.2 บัญชีบริวาร (Satellite Accounts) หมายถึงบัญชีที่แสดงรายละเอียดสำหรับการวิเคราะห์รายสาขาในเชิงลึก (โดยเฉพาะสาขาที่สำคัญและได้รับความสนใจสำหรับประเทศนั้นๆ) บัญชีบริวารจึงเป็นตัวเสริมให้การใช้ข้อมูลบัญชีหลักอย่างบัญชีประชาชาติซึ่งสะท้อนให้เห็นเพียงภาพรวม แนวคิดเรื่องการจัดทำบัญชีบริวารนี้

¹² Francesco Busato, Bruno Chiarini, Vincenzo Di Maro (2010), "Using Theory For Measurement: An Analysis Of The Underground Economy" Utrecht University, The Netherlands

¹³ จากบทความ "เศรษฐกิจนอกระบบ: มุมมองของระบบบัญชีประชาชาติ" วารสารเศรษฐกิจและสังคม 41 (มีนาคม-เมษายน 2547) หน้า19-26 ของสศช.

ได้มีการกล่าวถึงในคู่มือ 1993 SNA แล้ว แต่เมื่อมีการปรับปรุงคู่มือฉบับใหม่ขึ้นคือ 2008 SNA ก็ได้มีการขยายความบัญชีบริวารนี้มากขึ้น โดยบัญชีบริวารที่สำคัญที่ได้แนะนำไว้ในคู่มือฯ และ/หรือมีหลายประเทศจัดทำ ได้แก่

(1) บัญชีบริวารด้านการท่องเที่ยว (Tourism Satellite Account: TSA) เป็นข้อมูลที่วัดขนาดของกิจกรรมทางเศรษฐกิจของภาคการท่องเที่ยว ทั้งการท่องเที่ยวภายในประเทศและต่างประเทศ และช่วยในการประเมินผลกระทบที่ภาคธุรกิจนี้มีต่อภาคเศรษฐกิจอื่นๆ ประกอบด้วยตัวแปรหลายรายการ อาทิ Tourism Expenditure, Tourism Consumption, การจ้างงานในภาคธุรกิจท่องเที่ยว, จำนวนนักท่องเที่ยว, Gross value added of tourism industries (GVATI), Tourism direct gross value added (TDGVA), Tourism direct gross domestic product (TDGDP) ฯลฯ โดยแนวคิด นิยาม คุ่มรวมของการจัดทำข้อมูลเป็นไปตามมาตรฐานที่ระบุไว้ในหนังสือ Tourism Satellite Account : Recommended Methodological Framework (TSA:RMF 2008) โดย World Tourism Organization สำหรับประเทศไทย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้มีการศึกษาพัฒนาวิธีการจัดเก็บข้อมูลและทดลองสร้าง TSA แล้ว ซึ่งสามารถพัฒนาต่อยอดไปสู่การจัดทำ TSA เต็มรูปแบบเป็นประจำได้ต่อไปตามความเหมาะสม

(2) บัญชีบริวารด้านสิ่งแวดล้อม (Satellite for Integrated Environmental and Economic Accounts: SEEA) เป็นบัญชีที่สะท้อนผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ โดยวัดเป็นระดับการก่อกมลพิษทางอากาศและน้ำ รวมถึงมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม สำหรับประเทศไทย มีหลายหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล-เครื่องชี้ทางด้านสิ่งแวดล้อม รวมถึงการจัดทำงานวิจัยเฉพาะกิจ แต่ยังไม่มีการจัดทำบัญชีบริวารด้านสิ่งแวดล้อมอย่างเต็มรูปแบบ

(3) บัญชีบริวารด้านสุขภาพ (Health Satellite Accounts) การบริการสาธารณสุขในหลายประเทศเป็นสาขาย่อยของภาคบริการที่มีความสำคัญทั้งในเชิงขนาดของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และในเชิงของการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน ภาครัฐและองค์กรระหว่างประเทศจึงให้ความสำคัญในการกระตุ้นให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พยายามจัดเก็บข้อมูล เพื่อสร้างเป็นสถิติที่สะท้อนภาวะของบริการสาธารณสุขของประเทศขึ้น สำหรับกรอบในการจัดทำบัญชีบริวารด้านสุขภาพ นิยาม คุ่มรวม และค่าวัดต่างๆ เป็นไปตามคู่มือ The System of Health Accounts (SHA) ของ Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) ซึ่งโดยสรุปแล้วเป็นการวัดมูลค่าผลผลิตของการบริการสาธารณสุข จำแนกตามประเภทย่อยของการให้บริการ และจำแนกตามประเภทของผู้ให้บริการ ในลักษณะของ Supply and Use Table

(4) บัญชีบริวารด้านการพัฒนาทรัพยากรบุคคล (Satellite Account on Human Capital Resource Formation) เป็นหนึ่งในประเภทของบัญชีบริวารที่ประเทศพัฒนาแล้วหลายประเทศให้ความสนใจจัดทำ เนื่องจากการพัฒนาทรัพยากรบุคคลเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ดังนั้น การจัดทำสถิติเชิงลึกเฉพาะด้านจึงจำเป็นในฐานะที่จะช่วยสะท้อนให้เห็นถึงปัญหา ความต้องการพัฒนาในจุดต่างๆ รวมถึงช่วยวัดประสิทธิผลของการดำเนินนโยบายรัฐในการจัดสวัสดิการด้านการศึกษาและพัฒนาบุคลากร สำหรับประเทศไทย สศช. ได้มีงานวิจัย¹⁴ ที่เกี่ยวข้องกับด้านนี้ แต่จำกัดขอบเขตเฉพาะด้านการศึกษาเท่านั้น กล่าวคือ ได้มีการทดลองจัดทำบัญชีการศึกษาแห่งชาติ ตาม International Standard Classification of Education (ISCED) ที่พัฒนาและจัดทำโดย UNESCO

¹⁴ จากบทความเรื่อง “การศึกษากับบัญชีประชาชาติ” จัดทำโดยส่วนบัญชีครัวเรือนและสถาบันไม่แสวงหากำไร สำนักบัญชีประชาชาติ สศช.

โดยจัดทำรูปของบัญชีการศึกษาจำแนกตามผู้ใช้ (Users) หรือผู้ได้รับประโยชน์ (Beneficiaries) และบัญชีการศึกษา จำแนกตามแหล่งเงิน (Financing Units)

อย่างไรก็ดี การปรับปรุงกรอบการจัดทำสถิติให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลที่เปลี่ยนแปลงไป หรือการจัดทำบัญชีบริหารด้านต่างๆ เพิ่มเติมขึ้นก็ตาม ยังมีช่องว่างให้พัฒนาได้อีกมาก หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจึงจำเป็นต้องประสานความร่วมมือในการวิเคราะห์และประเมินความจำเป็น-ความคุ้มค่าในการจัดเก็บข้อมูลและสร้างเครื่องชี้ การจัดลำดับความสำคัญ ตลอดจนการวางแผนและจัดสรรทรัพยากรไปเพื่อการจัดทำสถิติอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ฐานข้อมูลของประเทศได้รับการพัฒนาต่อเนื่องสืบไป

4. สรุป

ข้อมูล-สถิติที่ถูกต้องและทันเหตุการณ์เป็นรากฐานสำคัญสำหรับการวิเคราะห์ภาพเศรษฐกิจและการวางนโยบาย ในมุมมองของผู้ใช้งาน ไม่มีข้อมูล สถิติ หรือเครื่องชี้เพียงรายการใดรายการหนึ่ง หรือเพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่สามารถใช้วิเคราะห์ภาพหรือบ่งชี้แนวโน้มทางเศรษฐกิจได้โดยสมบูรณ์ จึงจำเป็นต้องอาศัยสถิติในหลายระดับหลายสาขา หลายมิติ เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ประกอบกัน ดังนั้น หน่วยงานผู้จัดทำข้อมูลจึงจำเป็นต้องหมั่นสำรวจข้อมูลสถิติที่มีอยู่ ศึกษาความต้องการใช้ข้อมูลหรือเครื่องชี้ใหม่ๆ และติดตามมาตรฐานการจัดทำสถิติสากลอยู่เสมอ เพื่อดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาการจัดทำสถิติให้มีความถูกต้องสมบูรณ์และสนอง ตอบความต้องการของผู้ใช้ข้อมูลมากยิ่งขึ้น

ปัจจัยสำคัญที่จะสนับสนุนการพัฒนาดังกล่าวคือความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้อง ทั้งความร่วมมือในระหว่างหน่วยงานของรัฐในการประสานงานเพื่อแลกเปลี่ยนความเห็น การใช้ข้อมูลร่วมกันเพื่อลดความซ้ำซ้อนในการจัดทำสถิติและลดภาระของผู้รายงาน รวมไปถึงความร่วมมือจากภาคธุรกิจในการให้ข้อมูลที่ถูกต้องสมบูรณ์แก่หน่วยงานผู้จัดทำสถิติ ความร่วมมืออันดีจากทุกฝ่ายนอกจากจะส่งผลให้ได้ข้อมูลสถิติที่มีคุณภาพที่ทั้งภาครัฐและเอกชนสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้แล้ว ยังส่งผลให้ภาครัฐสามารถวิเคราะห์ภาพเศรษฐกิจ และดำเนินนโยบายได้ถูกทิศทาง สอดรับกับสถานการณ์อีกด้วย

ภาคผนวก

1. งานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ เรื่อง ความต้องการใช้ข้อมูลการวิจัยของภาคธุรกิจและภาคการศึกษาเอกชน ปี 2551

ตารางที่ 8 สาเหตุที่ภาคธุรกิจเอกชนไม่ทำงานวิจัย			
(หน่วย: ร้อยละ)	ในอดีต	ปัจจุบัน	อนาคต
1. ไม่เห็นความสำคัญ	41.3	41.5	41.7
2. ขาดแคลนบุคลากรด้านวิจัย	40.1	42.7	42.9
3. ขาดแคลนงบประมาณ	29.7	25.5	32.1
4. ขาดแคลนข้อมูล	26.9	27.6	28.0
5. ขาดแคลนความช่วยเหลือ	15.0	17.9	24.6
6. อื่นๆ	11.9	14.8	13.5
ที่มา: ความต้องการใช้ข้อมูลการวิจัยของภาคธุรกิจและภาคการศึกษาเอกชน จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ			

ตารางที่ 9 สาเหตุที่สถาบันการอุดมศึกษาเอกชนไม่ทำงานวิจัย			
(หน่วย: ร้อยละ)	ในอดีต	ปัจจุบัน	อนาคต
1. ไม่เห็นความสำคัญ	18.2	16.8	27.3
2. ขาดแคลนบุคลากรด้านวิจัย	48.1	62.2	28.1
3. ขาดแคลนงบประมาณ	38.8	51.9	54.7
4. ขาดแคลนข้อมูล	24.8	33.5	34.3
5. ขาดแคลนความช่วยเหลือ	28.0	41.1	47.7
6. อื่นๆ	36.9	37.8	26.7
ที่มา: ความต้องการใช้ข้อมูลการวิจัยของภาคธุรกิจและภาคการศึกษาเอกชน จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ			

2. แบบสำรวจเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพและความเพียงพอของข้อมูล

แบบสอบถามเรื่อง “การประเมินมาตรฐานการจัดทำข้อมูลที่มีใช้ด้านการเงินของประเทศไทย”

โปรดใส่หมายเลขโดย 1 = ควรปรับปรุง 2 = พอใช้ 3 = ดี 4 = ดีมาก

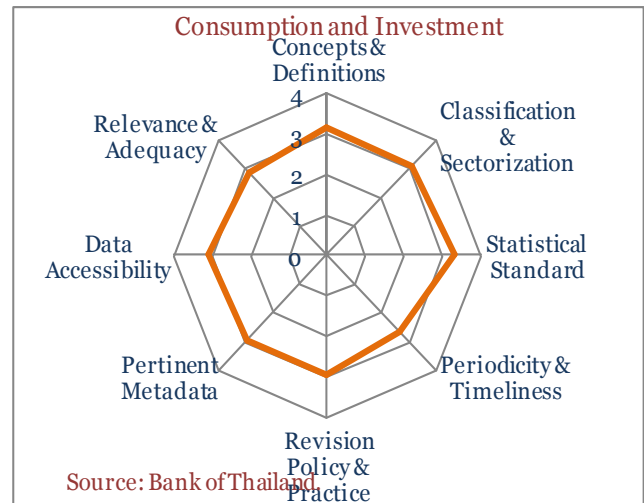
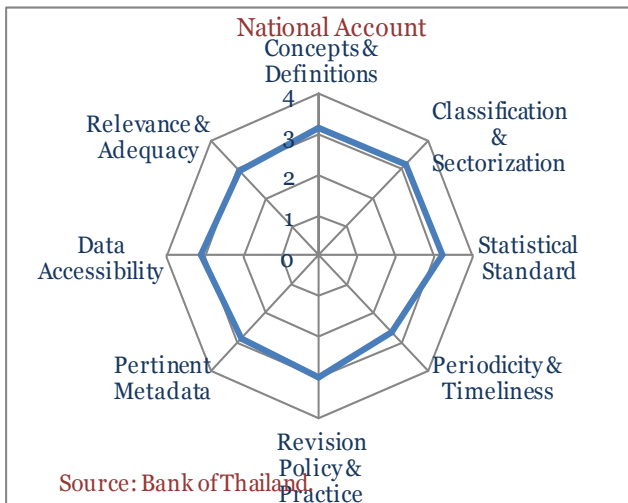
หมวดหมู่ข้อมูล	บัญชีประชาชาติ	การบริโภคและการลงทุน	ธุรกรรมระหว่างประเทศ	ภาคเกษตร/ประมง/เหมืองแร่	ภาคอุตสาหกรรม	ภาคบริการ	อสังหาริมทรัพย์	ราคา	แรงงาน
มิติที่ประเมิน									
1. แนวคิดนิยาม/กลุ่มรวมเป็นไปตามมาตรฐานสากล									
2. การจำแนกหมวดหมู่เป็นไปตามมาตรฐานสากล สอดคล้องกับความต้องการใช้งาน									
3. วิธีการจัดทำข้อมูลเป็นไปตามหลักสถิติ เชื่อถือได้									
4. ความถี่และความสำคัญของข้อมูลอยู่ในระดับที่รับได้									
5. การปรับแก้ไขข้อมูลเป็นไปตามกำหนดการที่ชัดเจนและโปร่งใส									
6. มีคำอธิบายข้อมูลและวิธีการจัดทำที่ชัดเจน									
7. มีการเผยแพร่ข้อมูลเพียงพอ และอยู่ในรูปแบบที่ใช้งานได้ง่ายสะดวก									
8. มีข้อมูล/สถิติ/เครื่องมือที่มากพอกับความต้องการใช้งาน									
ข้อคิดเห็น / ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อปรับปรุงการจัดทำข้อมูลที่มีใช้ด้านการเงินของประเทศไทย - ข้อเสนอแนะในการพัฒนาคุณภาพ : - ข้อมูล/สถิติ/เครื่องมือที่เห็นควรจัดทำเพิ่มเติม : - อื่น ๆ :									

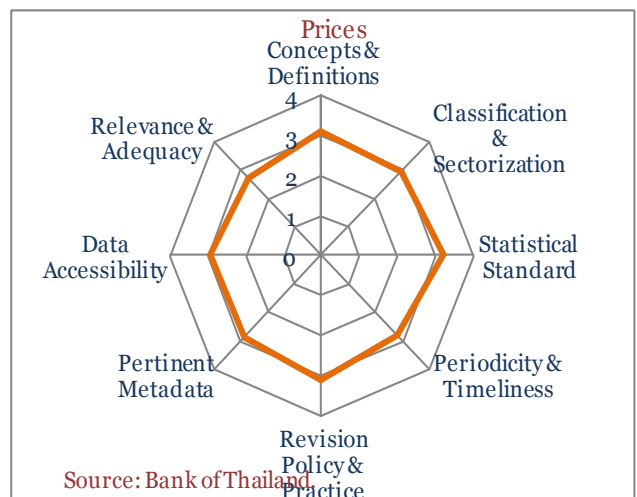
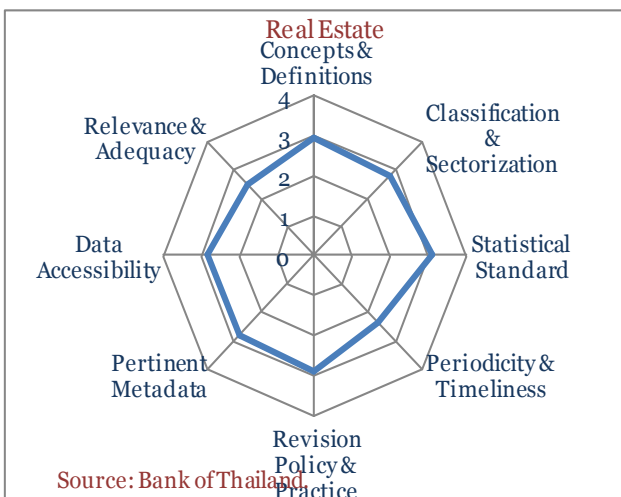
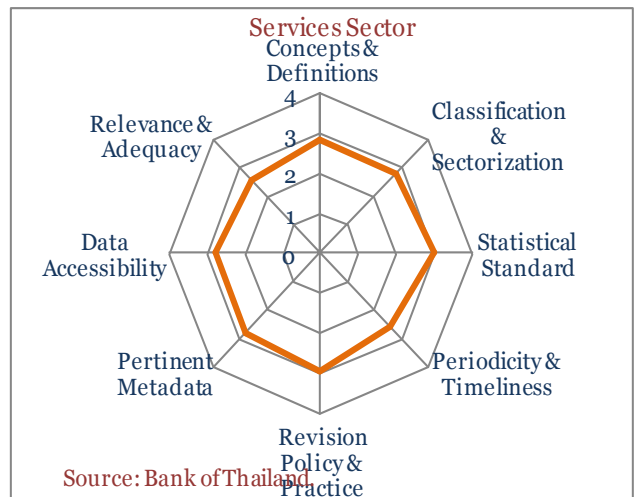
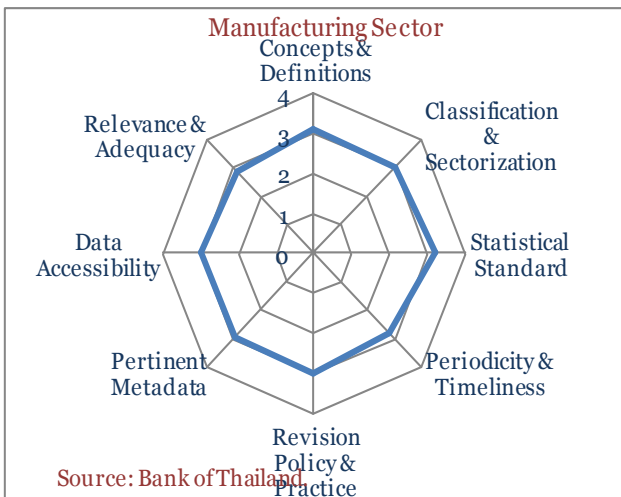
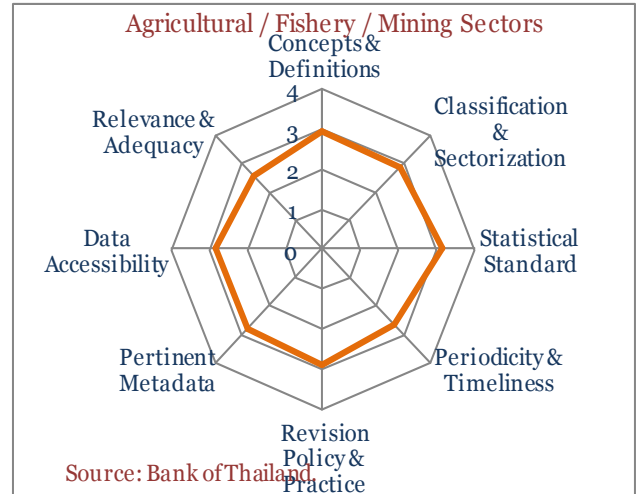
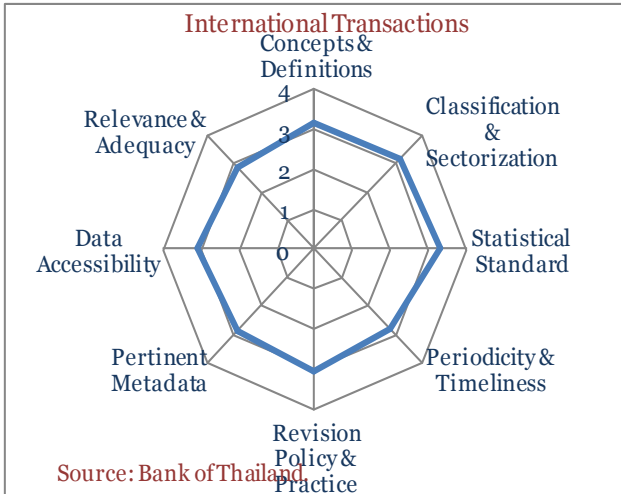
ข้อมูลเพิ่มเติมติดต่อ อังสุภาณี วัชรเกียรติ 0-2283-5626 หรือ อโนทัย พุทธิศรี 0-2283-6190

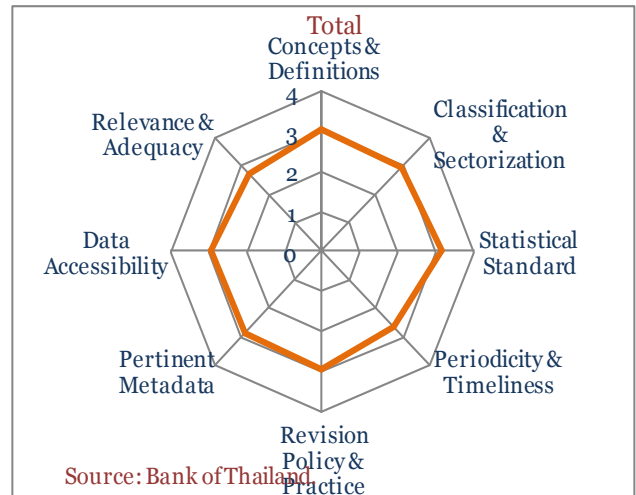
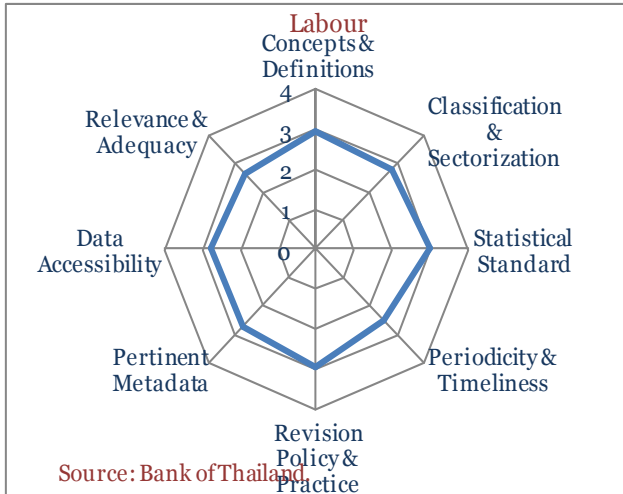
ธนาคารแห่งประเทศไทย

มิถุนายน 2553

3. ผลการประเมิน จำแนกตามกลุ่มข้อมูล

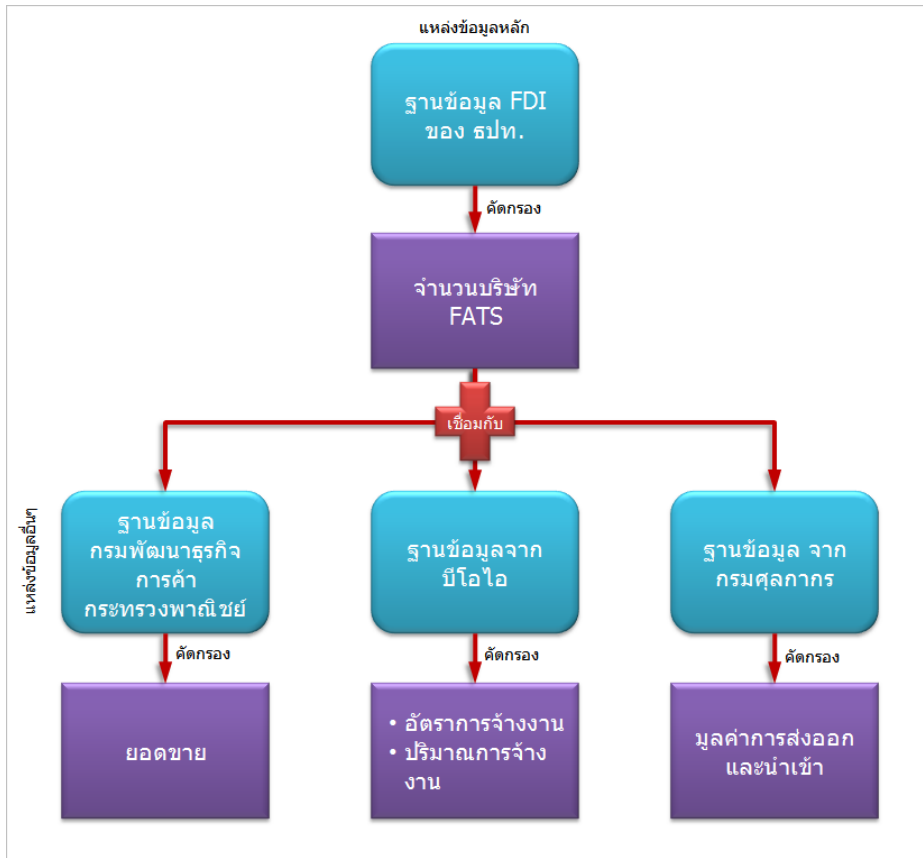
4. การจัดทำข้อมูล FATS สำหรับประเทศไทย

ในการทดลองจัดทำข้อมูล FATS นั้น ในเบื้องต้น ธปท.ได้จัดทำ FATS ที่เป็นการลงทุนขาเข้า (inward FATS) ก่อน เนื่องจากมีความสำคัญในการชี้วัดผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศจากการลงทุนจากต่างประเทศ (FDI) และมีความครบถ้วนสมบูรณ์ด้านข้อมูลมากกว่าขาออก โดยได้คัดเลือกตัวแปรพื้นฐานภายใต้ข้อมูลที่มีอยู่ และได้ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานผู้เป็นเจ้าของข้อมูลหรือที่เกี่ยวข้องในการรวบรวมข้อมูลมาคัดกรองและจัดทำตัวแปรตามที่กำหนดไว้

ทั้งนี้ คู่รวมของข้อมูล inward FATS ที่ทดลองจัดทำ หมายรวมถึง บริษัทข้ามชาติในประเทศไทยที่มีนักลงทุนต่างชาติถือหุ้นหรือมีสิทธิในการออกเสียงมากกว่าร้อยละ 50 ของหุ้นทั้งหมด

แหล่งข้อมูลหลักที่ใช้คัดเลือกบริษัทที่จัดว่าเป็น FATS นั้น ได้จากฐานข้อมูล FDI ของ ธปท. เมื่อกรองข้อมูลและได้จำนวนบริษัท FATS แล้ว จึงนำบริษัทเหล่านั้นมาเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลจากแหล่งข้อมูลอื่นๆ โดยใช้รหัสการจัดเก็บข้อมูลจำเพาะรายบริษัทเป็นตัวเชื่อมให้ได้ซึ่งตัวแปร FATS ที่กำหนด อาทิ ยอดขาย มูลค่าการส่งออก-นำเข้า อัตราค่าจ้างงานและปริมาณการจ้างงาน ซึ่งแสดงการเชื่อมโยงและแหล่งที่มาของข้อมูลเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1: แสดงกระบวนการจัดทำตัวแปร FATS ที่กำหนด

ผลที่ได้จากการจัดทำตัวแปรสามารถจำแนกได้ตามประเภทอุตสาหกรรม ตามตารางที่ 10-14 โดยเปรียบเทียบเป็นร้อยละกับมูลค่าทั้งหมดของแต่ละภาคอุตสาหกรรมด้วย

ตารางที่ 10 : ยอดขายของ FATS จำแนกตามอุตสาหกรรม

ภาคอุตสาหกรรม	ผลรวมของ FATS ในแต่ละอุตสาหกรรม (ล้านบาท)	ผลรวมทั้งหมดของแต่ละภาคอุตสาหกรรม (ล้านบาท)	ร้อยละ (%)
เกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	590	65,064	1
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	177,719	206,653	86
การผลิต	2,766,874	7,593,142	36
การไฟฟ้า แก๊ส และการประปา	7,941	118,094	7
การขายส่ง การขายปลีก และซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน	451,546	5,391,099	8
โรงแรม และภัตตาคาร	346	139,566	0
การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า และการคมนาคม	10,251	600,508	2
ตัวกลางทางการเงิน	39,267	407,243	10
บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่า และบริการทางธุรกิจ	21,711	503,935	4
การบริการด้านสุขภาพ และงานสังคมสงเคราะห์	16	62,744	0
การให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่นๆ	1,145	56,625	2
รวมทุกภาคอุตสาหกรรม	3,477,407	15,713,433	22

ตารางที่ 11 : อัตราค่าจ้างงานของ FATS จำแนกตามอุตสาหกรรม

ภาคอุตสาหกรรม	ผลรวมของ FATS ในแต่ละอุตสาหกรรม (ล้านบาท)	ผลรวมทั้งหมดของแต่ละภาคอุตสาหกรรม (ล้านบาท)	ร้อยละ (%)
เกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	65	343	19
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	141	438	32
การผลิต	393,588	516,437	76
การไฟฟ้า แก๊ส และการประปา	106	3,318	3
การขายส่ง การขายปลีก และซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน	3,547	9,994	35
การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า และการคมนาคม	84	13,122	1
บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่า และบริการทางธุรกิจ	3,853	8,259	47
การให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่นๆ	215	545	40
รวมทุกภาคอุตสาหกรรม	401,600	610,874	66

ตารางที่ 12 : ปริมาณการจ้างงานของ FATS จำแนกตามอุตสาหกรรม

ภาคอุตสาหกรรม	ผลรวมของ FATS ในแต่ละอุตสาหกรรม (ล้านบาท)	ผลรวมทั้งหมดของแต่ละภาคอุตสาหกรรม (ล้านบาท)	ร้อยละ (%)
เกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	259	3,347	8
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	277	2,147	13
การผลิต	638,843	1,545,680	41
การไฟฟ้า แก๊ส และการประปา	316	5,429	6
การขายส่ง การขายปลีก และซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน	12,138	74,614	16
การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า และการคมนาคม	125	11,587	1
บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่า และบริการทางธุรกิจ	4,677	11,307	41
การให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่น ๆ	387	2,300	17
รวมทุกภาคอุตสาหกรรม	657,022	2,034,820	32

ตารางที่ 13 : มูลค่าการส่งออกของ FATS จำแนกตามอุตสาหกรรม

ภาคอุตสาหกรรม	ผลรวมของ FATS ในแต่ละอุตสาหกรรม (ล้านบาท)	ผลรวมทั้งหมดของแต่ละภาคอุตสาหกรรม (ล้านบาท)	ร้อยละ (%)
เกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	12	634	2
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	35,674	58,993	60
การผลิต	2,142,147	2,674,221	80
การไฟฟ้า แก๊ส และการประปา	13	650	2
การก่อสร้าง	1,789	4,270	42
การขายส่ง การขายปลีก และซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน	144,933	262,176	55
การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า และการคมนาคม	1,061	12,208	9
ตัวกลางทางการเงิน	6	386	1
บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่า และบริการทางธุรกิจ	44,718	50,294	89
การบริการด้านสุขภาพ และงานสังคมสงเคราะห์	44	48	92
การให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่น ๆ	3,004	26,326	11
รวมทุกภาคอุตสาหกรรม	2,373,401	3,202,611	74

ตารางที่ 14 : มูลค่าการนำเข้าของ FATS จำแนกตามอุตสาหกรรม

ภาคอุตสาหกรรม	ผลรวมของ FATS ในแต่ละอุตสาหกรรม (ล้านบาท)	ผลรวมทั้งหมดของแต่ละภาคอุตสาหกรรม (ล้านบาท)	ร้อยละ (%)
เกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	36	365	10
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	20,947	39,686	53
การผลิต	1,837,015	2,267,893	81
การไฟฟ้า แก๊ส และการประปา	2,650	30,455	9
การก่อสร้าง	856	4,946	17
การขายส่ง การขายปลีก และซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน	169,835	317,058	54
โรงแรม และภัตตาคาร	0.009	145	0
การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า และการคมนาคม	8,615	47,537	18
ตัวกลางทางการเงิน	1,249	2,882	43
บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่า และบริการทางธุรกิจ	4,808	12,158	40
การบริการด้านสุขภาพ และงานสังคมสงเคราะห์	705	1,114	63
การให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่น ๆ	653	27,807	21
รวมทุกภาคอุตสาหกรรม	2,047,370	2,841,056	72

เอกสารอ้างอิง

- “การศึกษาเกี่ยวกับบัญชีประชาชาติ”, ส่วนบัญชีครัวเรือนและสถาบันไม่แสวงหากำไร, สำนักบัญชีประชาชาติ, สศช.
- ณมัตมัย มากนวล. “เศรษฐกิจนอกระบบ: มุมมองของระบบบัญชีประชาชาติ” วารสารเศรษฐกิจและสังคม 41 (มีนาคม-เมษายน 2547) :19-26.
- พรประภา บรรเจิดกิจ (2550) “ผลกระทบของภาวะภาษีที่มีต่อความต้องการถือเงินและขนาดเศรษฐกิจนอกระบบของไทย”, วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ
- วิมล คำชู (2540) “พฤติกรรมการใช้สารนิเทศของนักเศรษฐศาสตร์ ธนาคารแห่งประเทศไทย”, วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น
- ศิริพร มุกสกุลรัตน์ (2546) “คุณภาพข้อมูลในมุมมองผู้ผลิต”, ส่วนประมวลผลสถิติ สายฐานข้อมูล ธนาคารแห่งประเทศไทย, กรุงเทพฯ
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2551) “ความต้องการใช้ข้อมูลการวิจัยของภาคธุรกิจและภาคการศึกษาเอกชน”, กรุงเทพฯ
- Burns, Eugene M., MacDonald, Purificacion O., and Champaneri, Amrat. (2002) “Data Quality Assessment Methodology: A Framework”, Proceedings of the Survey Research Methods Section, American Statistical Association, USA
- “OECD Composite Leading Indicators: Reference Turning Points and Component Series”, OECD, France
- “Proposals for Satellite Accounts” (2008), UK Centre for the Measurement of Government Activity, Office for National Statistics, United Kingdom
- “Statistics and Their Use for Monetary and Economic Policy-Making” (2004), European Central Bank (ECD), Germany
- Tattawasart, O. (2010), “Towards FATS and Beyond: The Case of Thailand”, Thailand
- “The System of National Accounts, 2008”, European Communities, International Monetary Fund, Organisation for Economic Co-operation and Development, United Nations and World Bank
- “Tourism Satellite Account : Recommended Methodological Framework (TSA:RMF 2008)”, World Tourism Organization, Spain